Ը. ՏԱՐԻ 2229 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 14 ՄԱՐԳԱՑ 4383 20 ՅՈՒՆԻՍ 1891 25 ԶԻԼԳԱՏԷ 1308 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ, ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐ ԵՒ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊԷՏՔ Է ՂՐԿԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌وئك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան կանխիկ վճարած 150
» » Վեցամսեայ » » 75
» » Եռամսեայ 40
Օտար երկիրներ Տարեկան Ֆրանք 56
» » Վեցամսեայ 28
Ընտիր Թուղթի վրայ [illegible] Տարեկան Օսմ. Ոսկի 2
Գաւառաց Թղթատարի [illegible] — Ղրշ. 50
Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ յօդուած գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 20|2 ՅՈՒԼԻՍ 1891

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ

Ազգային ժողովոյն պէս, Միացեալ Ընկերութիւնն՝ ալ կարեւոր վերակազմութիւն մ'ունեցաւ այս օրերս։ Ըստ Նոր կանոնագրոյն, երկու տարւոյ պայմանաժամով Հիմնադիր Ժողով մը վաւերացաւ Պատրիարքարանի կողմէ, որոյ ուղղակի իրաւասութեան ներքեւ կը գտնուի գաւառաց մէջ կրթութեան ծաւալման աշխատող այս մարմին։ Հիմնադիր Ժողովն ալ, որ կը համապատասխանէ Ընկերութեան Նախկին Կեդրոնական կամ Երեսփոխանական Ժողովոյն, Տնօրէն Խորհուրդ մ'ընտրեց, որ հաստատութեան գործադիր կամ վարիչ մարմինը պիտի լինի։ Այս վարիչ մարմնոյ ատենապետն է Միհրան էֆէնտի Սէթեան, ատենադպիր՝ Գրիգոր էֆէնտի Զոհրապ, գանձապետ՝ Գառնիկ էֆէնտի Ֆընտըգլեան, համարակալ՝ Յովհաննէս էֆէնտի Շնորհքեան, ամէնքն ալ իրենց տեսակին մէջ ընտիր և յանձնարարելի տարրեր։ Նոյն Խորհրդոյ միւս անդամներն են Յակոբոս էֆէնտի Ճէճիզեան, Յակոբ էֆէնտի Թաշճեան և Վահան էֆ. Խասեան։ Այս կազմութեան ուշագրաւ մէկ պարագան է որ լուսամիտ բողոքական ազգային մը, Ռոպէրդ Գոլէճի դասախօս Փրոֆ. Յակոբոս էֆ. Ճէճիզեան, անդամ կը գտնուի Միացեալ Ընկերութեան Տնօրէն Խորհրդոյն. զի այս հաստատութիւն, որ պարզապէս կը միտի գաւառացի հայ մանկտւոյն աւանդել նախակրթութեան տարրերը, կրօնական խտիրներ չի դներ, եւ նոյն ազգօգուտ նպատակին անկեղծապէս համակրող և գործակցիլ փափաքող այլադաւան Հայերն ալ սիրով ընդունած է իւր մէջ։ Ձեռնհաս անձինք կը գտնուին նաև Ընկերութեան Հաշուեքննիչ Յանձնաժողովոյն, Կրթական Դիւանին և Ելմտական Դիւանին մէջ։ Այս կազմութեան դիտողութիւն մը եթէ ունինք, սա՛ է միայն թէ յատկապէս գաւառաց մէջ գործելու սահմանեալ հաստատութեան մը վարչութեան մէջ գաւառացի տարրն այնքան սակաւ ներկայացուած է. զի Տնօրէն Խորհրդոյ և գործակից երեք յանձնաժողովներուն տասն ութ անդամոց մէջ հազիւ չորս կամ հինգ գաւառացւոց անուան կը հանդիպինք, և անոնց երկուքն ալ ի Կ. Պոլիս մեծցած երիտասարդներ են։ Այս իրողութիւն անշուշտ դրդիչ մը պիտի լինի Միացեալ Ընկերութեան Նոր Վարչութեան՝ մեծագոյն խնամով տեղեկանալու մասնաւոր պէտքերուն, պայմաններուն ու դէպքերուն նոյն գաւառաց ուր կը գործեն կամ պէտք է գործեն Միացեալ Ընկերութեան վարժարանները։ Երբ խնդիրը գաւառային գործերու վրայ է, ո՛րչափ ալ մեծ լինի բնիկ Պոլսեցւոյն ընդհանուր հմտութիւնն և բարեխօժարութիւնը, գաւառացւոյն և մանաւանդ ուղիղ գաւառացւոյն բնիկ ծանօթութիւնը չեն կրնար գերակշռել։ Եւ կարծենք ամեն Պոլսեցի կը խոստովանի թէ անցած է այն ժամանակն ուր Պոլսեցի մերազնեայք իրենց գաւառացի ազգայնոց վրայ տեսակ մը խնամակալի դեր կը կատարէին, ի գիտաց անոնց խօսելով, ի դիմաց անոնց գործելով։ Այսօր գաւառք ունին ի Կ. Պոլիս ներկայացուցիչներ որք գրեթէ ո՛և է Պոլսեցւոյ չափ խելահաս են հանրային շահերն եւ գաւառային մասնաւոր պէտքերը գատելու։

Միացեալ Ընկերութեան վերակազմութեան առթիւ անկարելի է ինչ ինչ յուսեր չտածել, քանի որ այնքան բաղձալի բաներ թողած է նախորդ Վարչութիւնը Նոր Վարչութեան։ Նախ և առաջ, մեծապէս բաղձալի է որ հաստատութեան ճիշդ վիճակը պարզուի հասարակութեան առջեւ։ Շատ տարիներէ ի վեր որ հաշիւ և տեղեկագիր հրատարակուած չունինք։ Չենք փնտռեր թէ ինչո՛ւ համար, ի՛նչ պայմանաց մէջ պահուած է այս լռութիւն։ Իրողութիւնն ինքնին կը հաստատենք, որ նոյնքան ստոյգ է որքան ստոյգ է թէ հասարակութիւնն իրաւունք ունի իւր նուէրներով հիմնուած և չարունակուած այս կրթական գործին անցելոյն և ներկային վրայ ճշգրիտ տեղեկութիւն մը ստանալու, տարբեր այն միապէս լաւատես պաշտօնական ընդհանուր տեղեկութիւններէ զորս սովորութիւն եղած է հրատարակել պարբերաբար՝ հանրային կրթասիրութեան և առատաձեռնութեան յանձնարարելու համար Միացեալ Ընկերութեան գործը։

Ոչ նուազ կարեւոր պէտք մ'է անաչառ քննութիւն մը կատարել Ընկերութեան գաւառային հաստատութեանց արդի վիճակին վրայ, քննել իմանալ թէ անձնիւր շրջանակի մէկ մի վարժարան ինչպէս ի՛նչ վիճակի մէջ է, ի՛նչ կարողութեան և ի՛նչ բարոյականի տէր են ուսուցիչք, աշակերտք ի՛նչ վիճակ ունին, ի՛նչ սովրած են, ի՛նչ կրնան սովրիլ, և թէ եղած զոհողութիւնք՝ բարոյական և նիւթական՝ ըստ արժանւոյն կը փոխարինուի՞ն ձեռք բերուած արդեամբք, իմացական թէ բարոյական։ Շատ չպիտի զարմանանք եթէ այսպիսի քննութիւն մը ամեն կէտերու վրայ ըստ ամենայնի գոհացուցիչ արդիւնք չկայ։ Պիտի չզարմանանք նաև եթէ Նոր Վարչութիւնը շատ դիւրին գործ մը չգտնէ այս ամեն կէտերու վրայ խնդրուած տեղեկութիւնները փափաքելի ճշդութեամբ ձեռք բերել անմիջապէս, կամ եթէ հակասական տեղեկութիւնք հաղորդուին իրեն. զի ո՛րչափ գիտենք, շատ ժամանակէ ի վեր է որ այսպիսի քննութիւն մը կատարելու փորձ չէ եղած, ո՛ և է պատճառներով, զորս շատ մանր քննելու պէտք չունինք։ Նորընտիր Խորհուրդն անշուշտ պիտի չշատանայ շահակից պաշտօնէից եւեթ տեղեկութեամբք. զի Կ. Պոլսէ հեռի վայրերու մէջ, իրենց զիրենք անմիջական հսկողութենէ զերծ տեսնող պաշտօնէից համար, երբ մանաւանդ երկրորդական մարդիկ են, համեմատաբար դիւրին է Բօլ ընթացքէ եւ վարմանց մէջ իյնալ, որոց վրայ ճշմարտագոյն նկարագրութիւնն անշուշտ իրենց գրչէն պիտի չելնէ։ Մերթ ընդ մերթ եղած հրատարակութիւնք եւ ուղեւորաց նկարագրութիւնք կասկածել կուտան թէ նոր Վարչութիւնն այլ եւ այլ կէտերու վրայ օգտակար բարւոքումներ ի գործ դնելու գերազանց պէտքեր պիտի գտնէ իւր առջեւ։ Օրինակի համար, թերեւս քննէ իմանայ թէ այն ինչ շրջանակի ուսուցիչը զանցառու կը գտնուի եղեր իւր պաշտօնին կատարման, կամ այն ինչ ուսուցիչ Թրէնդի Քրոֆդի պէրճ [illegible] արկածներն հեռուէն հեռու յիշեցնող զբաղումներով կը բոլորէ եղեր գիւղերն, և այդ ամեն արեւմտեան լուսոյն հետ աշակերտք ու աշակերտուհիք իրենց վարժապետն աւելի նիրհելու տրամադիր կը գտնեն եղեր քան չորս գործողութեան գաղտնեաց խորը թափանցելու, կամ երկրիս շարժականութիւնն ապացուցանելու տարբեր փաստերով քան միայն իւր գլխուն շարժմամբն ու տատանմամբ, որ՝ տուեալ հանգամանաց մէջ՝ անխուսափելի պիտի լինէր ապաքէն։ Բանի մը վրայ հաւաստեօք խօսիլ կարելի չէ, մանաւանդ երբ բանն հեռաւոր գաւառներու վրայ է։ Բայց հաւանական է որ Միացեալ Ընկերութեան Նոր Վարչութիւնն եթէ այնպիսի քննութիւն մը կատարէ և իրաց վիճակին մօտէն ծանօթանալ ուզէ, իմանայ որ այն ինչ գաւառակի ժողովուրդն իբրեւ դաստիարակ և կրթական պաշտօնեայ ղրկուած դասատուէն ամենամաքուր բարոյականի օրինակներ չէ որ կ'ընդունի, և կը կարծէ թէ աւելի գայթակղութիւն քան բարոյականութիւն բառը պիտի պատշաճէր իրենց զաւակաց դաստիարակին վարմանց, զոր գերազանց կրթութեամբ մը օժտեալ կ'ենթադրէին։ Թէ տղայք աւելի բան մը չեն սովրիր քան նախկին գեղջուկ դպրոցին մէջ, և թէ այս անգոհացուցիչ հանգամանք յուսախաբութեան կը մատնեն զիրենք ընդհանրապէս Միացեալ Ընկերութեան արդիւնաւորութեան վրայ, ևն, ևն։

Չկայ ազգային հաստատութիւն որ չունենայ իւր քննադատներ, և Միացեալ Ընկերութիւնը բացառութիւն չէ ընդհանուր կանոնէն։ Բայց մեք ոմանց պէս չենք ուզեր առանց քննութեան իւրացնել և մինչեւ իսկ չափազանցել Միացեալ Ընկերութեան քննադատներուն ասացուածքը։ Բաւ կը համարինք երկու բառով ակնարկել իրաց վիճակ մը որ ո՛չ ուսումնական, ո՛չ բարոյական տեսակէտով փափքուածին չափ կատարեալ չի թուիր, և ամենայն վստահութեամբ կը սպասենք որ Միացեալ Ընկերութեան Նորընտիր Վարչութիւնն անկողմնակալ քննութիւն մը բանայ, լսելով ո՛չ միայն իւր կեդրոնական եւ գաւառական պաշտօնեայներն այլ և այն գաւառաց ներկայացուցիչներն որոց մէջ բացուած են իւր վարժարանք, և ճշմարտութեան վերահասու լինելով, ըստ այնմ յարմարագոյն բարեփոխութիւններն իրագործէ։ Զայս կ'ակնկալէ այն ժողովուրդ որ ամեն տարի մի քանի հազար ոսկի կը վստահի Միացեալ Ընկերութեան, և զայս կ'ակնկալէ Պատրիարքարանն ալ, որոյ անմիջական հսկողութեան ու հովանւոյն ներքեւ, անցեալ ընդ ծով և ընդ ցամաք, բարեկարգ վերակազմութեամբ նոր գործունէութեան մը ասպարէզը կը թեւակոխէ Ազգիս կրթական մեծագոյն հաստատութիւնն։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԷԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Հակահրէական շարժման աղետալի հետեւանքներէն մասնաւոր մին ուշագրաւ կը նկատէ Թայմզի թղթակիցն իւր յունիս 12/24ի հեռագրաւ։ Ի Փեթերսպուրկ հարիւրաւոր, գուցէ հազարաւոր Հրեայք կան որոց դեռ չէ գրպած ոստիկանութիւնն, որք իրենց ստացած կրթութեամբ բնակութեան իրաւունք ունին, բայց հիմա կէս կուշտ կէս անօթի մնացած են, զի ոչ ոք իւր գործին մէջ կ'ուզէ ընդունիլ զանոնք։ Համալսարանի շրջանն աւարտած շատ մը հրեայ երիտասարդներ մուրացկանութեան և ամեն տեսակ հնարքներու կը դիմեն ապրելու համար։ Ո՛չ ոք գործ կ'ուզէ տալ անոնց, մանաւանդ այն հիմնաւոր կամ անհիմն զրոյցին վրայ թէ Ջարը ծայրայեղ մարդիկ կը նկատէ Հրեայները։ Ինչ ինչ հաստատութիւններու և ասպարէզներու մէջ Հրեայք 100էն սահմանափ միայն լինին ըսելով կանոն մը դրուած էր։ Հիմակ այն կանոնն անգամ չի յարգուիր, Հրեայք ո՛չ եւս կրնան փաստաբան, բժիշկ, դեղագործ կամ ուրիշ կարեւոր արուեստագէտ մը լինել։ Շատ մը Հրեայներ, որչափ եւս ուսեալ և տաղանդաւոր, բարեկամներու և ծանօթներու կ'աղաչեն ո՛ և է գործ մը տալ իրենց՝ գէթ չոր հաց մը ճարելու։ Պէ՞տք է ուրեմն զարմանալ որ այսչափ նեղուած մարդոց մէջէն ծայրայեղ տարրեր ալ ելնեն։ Այս Հրեայք ամեն բանի, ամեն վիճակի յանձնառու կը լինին ապրելու համար։ Ոմանք գաղտնի գործակալութիւն կ'ընեն, այլք լրտեսութիւն, ուրիշներ մինչեւ անգամ իրենց կրօնակիցները կը մատնեն, այնքան սակաւ են իրենց առջեւ կանոնաւոր գործունէութեան ասպարէզք։ Ոմանք մինչեւ անգամ իրենց ազգին դէմ կը գրեն ռուս մամլոյն մէջ, յորում դեռ եւս կը գործածուին մի քանի հրեայ խմբագիրներ, որք իրենց հրէական ծագումն և մովսիսական դաւանութիւնը կ'ուրանան, և նոյնքան կատաղի ոգւով հակահրէականութիւն կը քարոզեն որքան հրեայ վաշխառուաց ձեռք մնացեալ ռուս ազնուական մը, որ իւր գոյքն և ստացուածքը փճացուցած է շռայլութեան ու ցոփութեան մէջ։ Աւասիկ ի՛նչ գձձութեանց կ'իջնէ կ'ստորնանայ սոյն ժողովուրդ՝ իրեն դէմ ուղղեալ խիստ շարժմանց հետեւանօք։

* *

Օտեսայէ նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Պ. Առնոլտ Հուայթ անգլիացի երեւելի տնտեսագէտն և ընկերաբանն, որ Պարոն Հիրշի կողմէ պաշտօնով ռուս կառավարութեան հետ բանակցութեան մտած է հրէական գաղթման նկատմամբ, այժմ պտոյտ մը կ'ընէ ի հարաւային Ռուսիա, Խերսոնի կուսակալութեան մէջ Նիքոլա կայսեր հիմնած հրէական գաղթականութեանց վիճակը քննելու նպատակաւ։ Այս գաղթականութիւնք գոհացուցիչ վիճակի մէջ են եղեր, և ի Պաղեստին (եթէ երբեք յաջողի) և Արժանթինի Հանրապետութեան մէջ հաստատելի հրեայ գաղթականութեանց օրինակ պիտի ծառայեն։ Ռուս կառավարութիւնը դիւրութիւններ կ'ընծայէ Պ. Հուայթի, Հրեայներն ըստ կարի շուտ երկրէն հեռացնելու դիտմամբ։ 40 հազար Հրեայք Ռուսիայէն մեկնելու վրայ են, մանաւանդ Խերսոնի, Քիեւի, Պեսարապիոյ և Խրիմի կուսակալութիւններէն։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Դաւրեժէ առեւանգեալ անգլիացի հնգեւտասանամեայ օրիորդին խնդիրն Անգլիոյ Երեսփոխանաց ժողովոյն առջեւ եկաւ բնականապէս։ Կը յիշուի թէ առեւանգումը կատարուած էր ի ձեռն սահմանաբնակ մի քանի մարդերու, որք սպա սահմանն անցած էին։ Աղջիկն անտի Սավուճ-Պուլագ ղրկուած էր, ուր այն մարդոց ընկերք և համախոհք կ'ուզէին վար դնել, և պարսիկ իշխանութիւնք կը ջանային աղջիկն յանձնել անգլիացի հիւպատոսին Դաւրեժի։ Բայց տակաւին լուր չէ առնուած թէ օրիորդն անգլիացի հիւպատոսին յանձնուած լինի։

—Կը յիշէ՞ք նողկալի «Որովայնաճատ Ճաքըն», որ ինն կամ տասն վատաջամբրաւ կիներ յօշոտեց յաջորդաբար միեւնոյն թաղին մէջ Լոնտոնի, և զոր գտնելու համար անգլ. ոստիկանութեան ամեն ճգունք ի դերեւ ելան։ Այս ստորագրութեամբ, Ո-[illegible] Ճօտ. այս օրերս նամակ մ'ուղղուեցաւ առ Պ. Պէքըրդ, Նախագահ Հուայդչափլի «հսկող մասնախմբին,» զոր թաղեցիք կազմեր են, իրենց կողմէ ոստիկանական հսկողութիւն ի գործ դնելու համար։ Քստմնելի արարածը կը գրէ. «Ի մօտոյ պիտի վերսկսիմ գործողութիւն ներս տեղւոյդ մօտերն, և եթէ զիս գտնել փորձէք, դանակ մ'ալ ձեր փորը պիտի խօթեմ։ Ուրեմն, զգոյշ կեցէք, եւ հանդարտ թողէք զիս։ Ոստիկանութիւնը թող զիս բռնէ եթէ կրնայ. շատ կը խնդամ զինք. զի երբեք դիտաւորութիւն չեմ ունեցած թող տալ որ ողջ ողջ բռնեն զիս։ Երկու անգամ մազ մնաց որ բռնուէի։ Իմ անուանս սկզբնատառք են Կ. Ռ. Պ.»

—Զօրաց միայն կուրծքը ծածկելու համար նոր տեսակ պողպատեայ զրահ մը հնարուեցաւ ի Վիեննա, և ի մօտոյ պիտի մուծուի աւստրեան բանակին մէջ։ Ցայս վայր հնարուած ո՛չ մէկ հրացանի գնտակները կարող են ծակել այս զրահ։ Կարելի է ծալել և զօրաց հասարակ պայուսակին մէջ ծրարել զայն։ Երրեակ Նիզակակցութեան բանակներն այս զրահով պիտի օժտուին։

—Նոր վիճակագրոյ մը նայելով, ռուս բանակն ունի 3,482 թնդանօթ, ֆրանսականը՝ 3,474, գերմանականը՝ 3,450, աւստրիահունգարականը՝ 1,920, իտալականն՝ 1,620, գումար 14,946 թնդանօթ։ Միւս եւրոպեան Տէրութեանց թնդանօթներն ալ գումարելով, կը գտնենք համագումար 20,000 թնդանօթք, որք եւրոպեան պատերազմի մէջ, ահռելի աղմուկ մը պիտի հանեն, խօսք չպիտի հասկնան, յաջ և ահեակ պիտի զարնեն, և պիտի ելնեն ըսել թէ «խօսքը մե՛րն է, մե՛ք ենք Եւրոպիոյ ճշմարիտ տէրերն»։ Ասոր համար շատ աղէկ կ'ընեն այն Տէրութիւնք որք այս շատախօս թնդանօթներուն բերանը գոց պահելու ջանադիր կը գտնուին։

—Պելճիոյ և Եգիպտոսի միջեւ առեւտրական և մաքսային պայմանագիր մը կնքուեցաւ, Աւստրիո-Հունգարիոյ հետ Եգիպտոսի կնքած պայմանագրոյն համեմատ։ Գերմանիոյ հետ ալ գոհացուցիչ կերպիւ բանակցութիւնք կը շարունակին, որոց կը մասնակցին կոմս Ֆոն Լէյտէն, Պ. Փալմէր, Տիգրան փաշա, Պ. Բայլարտ և Միշալլա պէյ։

—Պարսկաստանի և Իտալիոյ միջեւ ութ տարիէ հետէ առկախ մնացեալ վէճ մը, որ Կ. Պոլսոյ անգլ. դեսպան Սըր Ուիլիըմ Հուայթի իրաւարարութեան յանձնուած էր, պարսիկ կառավարութեան դիտողութեանց համաձայն լուծում գտաւ։ Պարսկաստան մտցուած ապրանաց մաքսի վրայ է խնդիրն։ Իտալացի վաճառական մը, որ երկար տարիներէ հետէ յաջողած էր մաքսանենգութեամբ ապրանք մուծանել, իւր գտած թոյլտուութիւններն հաստատ իրաւունքի վերածել կը յաւակնէր, և հիմակ որ անոնք կը զլացուին իրեն, երկուք ու կէս միլիոն ֆրանքի դրամական հատուցում կը պահանջէր։ Այս պահանջման ոյժ կուտար իտալեան կառավարութիւնը։ Սըր Ու. Հուայդ հակառակ վճռեց, և իրաւունք տուաւ պարսիկ կառավարութեան։ Այս ներքին խնդիրը զոր կարող էր ինքնին աւարտել՝ իրաւարարութեան ենթարկելով, պարսիկ կառավարութիւնն հաստատ դիտում մը ցուցուց միջազգային վաճառականութիւնը պաշտպանելու, ո՛չ թէ անձնական շնորհքներով, այլ եւրոպեան կարգաց կանոնաց համեմատ։ Այս տեսակէտով, գործին ընթացքը պատիւ կը բերէ Շահին կառավարութեան։

—Կալլէսի երկրին մէջ—(բնաւ վերաբերութիւն չունի Կալլէսի իշխանին

—)(48)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԿԻ ՏԸ ՄՕԲԱՍԱՆ

ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԷՍ ՀԶՕՐ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Երբ նորէն պառկեցաւ, սկսաւ խմել, գինովի ծարաւով մը, դիւրասահ տաղերն այն ներշնչելոյն որ թռչնոյ մը պէս երգեց կեանքի արշալոյսն և որ, առտուան համար միայն շունչ ունենալով, լռեց երբ եկաւ բիրտ ցերեկը, տաղերն այն քերթողին որ մանաւանդ կեանքով արբշիռ մարդ մը եղաւ և իր արբեցութիւնը փայլուն ու միամիտ սիրային փողերգութեանց մէջ արձակեց, արձագա՛նգ համայն ըղձամոլոր մատաղ սրտերու։

Երբեք Պէթէն այսպէս չէր հասկցած ֆիզիքական հրապոյրն այդ բանաստեղծութեանց որք զգայարանքները կը յուզեն և իմացականութեան հազիւ կը դպչին։ Աչքերն այդ թրթռուն տաղերուն վրայ սեւեռած, քսանամեայ հոգի մը կը զգար իր մարմնոյն մէջ յայտնելով ուռած, և երիտասարդական գինովութեան մը մէջ գրեթէ ամբողջ հատորը կարդաց։ Ժամը երեք զարկաւ, և զարմացաւ որ դեռ քունը չէր եկած։ Ոտքի ելաւ գոցելու համար բաց մնացած պատուհանն և գիրքը սենեակին մէջտեղը սեղանին վրայ դնելու համար, բայց գիշերուան օդին զովութենէն, ցաւ մը զոր Էքսի մէջ անցուցած ամիսները յաւ մը չէին քնացուցած՝ մէջքին մէջ արթնցաւ վերակոչման մը, ազդարարութեան մը պէս, և գիրքը ձեռքէն նետեց նեղուած շարժումով մը, «Գնա՛ բանըդ, ծեր յիմար» մռմռալով։ Յետոյ պառկեցաւ և լոյսը մարեց։

Հետեւեալ օրը կոմսուհւոյն չգնաց, և նոյն իսկ երկու օր հոն չերթալու զօրաւոր որոշումն ըրաւ։ Բայց ինչ որ ալ ըրաւ, թէ՛ երբ փորձեց նկարել, թէ՛ երբ ուզեց պտըտիլ, թէ՛ երբ տունէ տուն քաշկռտել իր մելամաղձութիւնն, ամեն տեղ այդ երկու կիներուն անհանդարտելի մտածումը զինքը լլկեց։

Ինք իրեն արգիլած ըլլալով երթալ զանոնք տեսնել, ինքզինքը կը սփոփէր անոնց վրայ խորհելով, և կը թողուր որ իր միտքն ու սիրտն անոնց յիշատակովը յագենան։ Յաճախ կը պատահէր այն ատեն որ այս տեսակ մը զառանցումին մէջ ուր իր մենութիւնը կ'օրօրէր, երկու դէմքերն իրարու կը մօտենային, տարբեր իրարմէ, այնպէս ինչպէս որ կը ճանչնար զանոնք, յետոյ իրարու առջեւէ կ'անցնէին, իրարու կը խառնուէին իրարու կը ձուլուէին, միակ դէմք մը կը կազմէին, քիչ մը շփոթ, որ այլ եւս մօրը դէմքը չէր. ո՛չ ալ բոլորովին աղջկանն, այլ ատենոք, հիմայ, միշտ սիրուած կնոջ մը։

Այն ատեն, խղճի խայթեր կ'ունենար ինքզինքն այդպէս ձգելուն համար այդ խանդաղատանաց զառիվայրին վրայ զորս շատ հզօր ու վտանգաւոր կը զգար։ Անոնցմէ խոյս տալու, զանոնք վանելու, այդ գերող ու քաղցր երազէն ազատելու համար, իր միտքը կը դարձնէր բոլոր երեւակայելի գաղափարներուն, խորհրդածութեան ու խոկման բոլոր հնարաւոր նիւթերուն վրայ։ Անօգո՛ւտ ջանք։ Բոլոր այն ուշացրութեան (distraction) ճամբաները զորս կը բռնէր, միեւնոյն տեղը կը բերէին զինքն, ուր կը տեսնէր խարտիշադեղ մատաղ դէմք մը որ կարծես դարանակալ եղած էր իրեն սպասելու համար։ Տարտամ և անխուսափելի մտասեւեռում մըն էր որ իր վրայ կը ծածանէր, իր շուրջը կը դառնար և զինքը կը կեցնէր, ինչ ճամբայ ալ որ բռնէր փախչելու համար։

Այդ երկու էակներուն խառնումն, որ զինքն այնչափ յուզած էր Ռօնսիէէի պարտէզին մէջ իրենց բրած պտոյտին գիշերը, միտքին մէջ կը վերսկսէր երբ, խորհրդածելէ և տրամաբանելէ դադրելով, անոնց պատկերն աչքին առջեւ կը բերէր և կը ջանար հասկնալ թէ ի՛նչ տարօրինակ յուզում իր մարմինը կը գրգռէր։ Ինքնիրեն կ'ըսէր. «Անէթին վրայ սէրս պէտք եղածէն աւելի՞ է արդեօք։» Այն ատեն, սիրտը պրպտելով, զայն սիրավառ կը զգար մատաղ կնոջ մը համար, որ Անէթի դիմագծերն ունէր, բայց որ անիկա չէր։ Եւ վատօրէն ինքզինքը կ'ապահովցնէր մտածելով. «Ո՛չ, չեմ սիրեր այդ աղջիկն, իր նմանութեանը զոհն եմ։»

Սակայն, Ռօնսիէէի մէջ անցուցած երկու օրերն իր հոգւոյն մէջ կը մնային ջերմութեան, երջանկութեան, արբեցութեան աղբիւրի մը պէս. և ամենափոքր մանրամասնութիւնները միտքը կուգային մի առ մի, որոշ, աւելի համեղ քան նոյն իսկ այն միջոցին։ Յանկարծ, իր յիշատակներուն ընթացքին հետեւելով, տեսաւ այն ճամբան ուրկից կ'երթային գերեզմանոցէն ելած ատեննին, մանկամարդ աղջկան ծաղիկ ժողվելն, և յիշեց յանկարծ թէ խոստացած էր Բարից դառնալուն պէս շափիւղայէ տերեւուկ մը շինել տալ անոր։

Բոլոր իր որոշումներն օդն ելան. և, ալ բնաւ չմաքառելով, գլխարկն առաւ ու դուրս ելաւ, անոր ընելիք հաճոյքին մտածումէն յուզուած։

Կիլերուաններուն ծառայն պատասխանեց իրեն երբ անոնց տունը գնաց.

—Տիկինը դուրս ելած է, բայց օրիորդը հոս է։

Օլիվիէ բուռն ուրախութիւն մը զգաց։

—Իմացուցէք որ կ'ուզեմ խօսիլ իրեն հետ։

Յետոյ սալօնը սահեցաւ մտաւ, թեթեւ քայլերով, որպէս թէ վախնար որ կը լսէին։

Անէթ գրեթէ անմիջապէս եկաւ։

—Բարի լոյս, սիրելի վարպետ, ըսաւ ծանրութեամբ։

Պէթէն սկսաւ խնդալ, անոր ձեռքը սեղմեց, քովը նստելով.

—Գուշակէ տեսնեմ գալուս պատճառը։

—Անէթ քանի մը րոպէ մտածեց։

—Չեմ գիտեր։

—Մօրդ հետ եկայ զքեզ պակագործին տանելու, ընտրելու համար սյն շափիւղայէ տերեւուկը զոր Ռօնսիէէի մէջ քեզ խոստացայ։

Աղջկանը դէմքն ուրախութեամբ պայծառացաւ։

—Օ՜հ, բաւ, մայրս ալ դուրս ելաւ։ Բայց հիմայ կուգայ, կը սպասէ՞ք, այնպէս չէ՞։

—Այո, եթէ շատ պիտի չուշանայ։

—Տեսէք ի՛նչ կ'ըսէ. քիչ մը չէ՞ք սպասեր ինծի համար։ Զիս պզտիկ աղջկան տե՞ղ կը դնէք։

—Ո՛չ. բաւ, ոչ քու կարծածիդ չափ։

Սրտին մէջ հաճելի ըլլալու, կնահաճ ու սրախօս երեւելու փափաք մը կը զգար, ինչպէս իր երիտասարդութեան ամենէն եռանդուն օրերուն, այն բնազդական փափաքներէն որք հրապուրելու բոլոր կարողութիւնները կը գրգռեն, որք սիրամարգներուն տատներն տարածել և բանաստեղծներուն ոտանաւոր գրել կուտան։ Բառերն իր շրթանց վրայ կուգային, հոծ, վառվռուն. ու խօսեցաւ ինչպէս որ գիտէր խօսիլ իր լաւ ժամերուն։ Անէթ, այս աւիւնէն ոգեւորուած, իր մէջ բոցբոջիլ սկսող բոլոր չարամտութեամբը, բոլոր խորամանկ նրբութեամբը պատասխանեց անոր։

Յանկարծ, բանի մը վրայ վիճած ատեն, Օլիվիէ գոչեց.

—Բայց շատ անգամ բսած էք ատիկա, և ձեզ պատասխանած եմ . . .

Անէթ ընդմիջեց զայն խնդալէն մարելով.

—Օ՛, ալ եզակի չէք խօսիր հետս։ Մայրս կը կարծէք զիս։

Օլիվիէ կարմրեցաւ. լռեց, յետոյ թոթովեց.

—Որովհետեւ մայրդ ալ հարիւր անգամ այդ գաղափարը պաշտպանած է։

Պերճախօսութիւնը մարած էր. ալ ըսածը չէր գիտեր, եւ կը սկսէր վախ զգալ՝ անհասկանալի վախ մը՝ այդ աղջիկէն։

—Մայրս եկաւ, ըսաւ Անէթ։

Առաջին սալօնին դրան բացուիլը լսած էր, եւ Օլիվիէ, խռոված՝ որպէս թէ յանցանք մը ըրած ատեն զինքը բռնած ըլլային, բացատրեց թէ ինչպէս յանկարծ յիշած էր ըրած խոստումը, եւ թէ ինչպէս եկած էր երկուքն ալ առնելու պակագործին տանելու։

—Քուրք մը ունիմ, ըսաւ։ Ես առջեւը կը նստիմ։

Մեկնեցան և քանի մը վայրկեան վերջը Մօնթառաի վաճառատունը կը մտնէին։

Ամբողջ կեանքը կիներու մտերմութեան, դիտողութեան, ուսումնասիրութեան ու գորովոյն մէջ անցուցած, միշտ անոնցմով զբաղած եւ պարտաւորած ըլլալով անոնց հակումները քննել ու ճանչնալ, անոնց պէս արդուզարդէ հասկնալ, նորաձեւութեան խնդիրներն, անոնց անհատական կեանքին ամենափոքր մանրամասնութիւնները գիտնալ, յաջողած էր յաճախ անոնց զգայութիւններէն մէկ քանին ունենալ, եւ միշտ, այն վաճառատանց մէջ մտած ատեն՝ ուր անոնց գեղեցկութեան սիրուն ու փափուկ յարամասերը (acassoire) կը ծախէին, կը զգար հաճոյքի յուզում մը գրեթէ հաւասար անոնց զգացածին։

(Շարունակելի)

և Թրէնկի Քրոֆդի իշխանական խաղասեղանին հետ)—Թիթեղ արտադրող գործարանաց չորս-հինգերորդը գործերնին դադրեցուցին, քանի որ ամերիկեան հրապարակին վրայ չափէն աւելի թիթեղ կը գտնուի. 30,000 գործաւորք այս պատճառաւ անգործ մնացած են Կալլէսի նահանգին մէջ, յԱնգլիա.

—Լեհաստանէն արտաքսեալ շատ մը հրեայ ընտանիքներ Քրաքով եկան, աւստրեան Լեհաստան. Ռուս իշխանութիւնք գլացան ուղծորեալ պայմանաժամը զոր այս հրեայք կը խնդրէին իրենց գործերը կարգի դնելու. Արտաքսեալներէն շատեր Ամերիկա կը գաղթեն.

—Ռուման լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Երեսփ. ժողովոյն մէջ հարցապնդում մը պիտի ուղղուի կառավարութեան, ի մանալու համար թէ իրա՞ւ է որ Ռումանիոյ գահաժառանգը պիտի ամուսնանայ եղեր Էլիզապէթ Թագուհւոյն պատուակալ օրիորդ Վարէսքոյի հետ. Այս զրոյց թէեւ հերքուած էր անցեալները, բայց այս օրերս լրագիրք նորէն կը խօսին և ընդհանրապէս կը պախարակեն. Այս ամուսնական խորհրդոյն յառաջ բերած յուզման առջեւ, գահաժառանգն ի մօտոյ երկար ուղեւորութեան մը պիտի ձեռնարկէ և երկրէն պիտի հեռանայ եղեր.

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՅՈՒՆԻՍ 27 ԵՒ 28 ԹՈՒՈՎ

Ֆրանսայի Պանքային հաշուեկշիռն որ անցեալ հինգշաբթի հրատարակեցաւ, կը ցուցնէ գործոց դանդաղ վիճակ մը, որոյ հետեւանօք նոյն Պանքայի գանձելի փոխանակագրաց եւ առեւտրական այլ թղթոց հաշիւը նախորդ հինգշաբթիէն պակաս կ'երեւի 33,780,761 ֆրանք. Ֆրանսայի Պանքային ի շրջաբերութեան գտնուող պանքատոմսներէն 37 միլիոն ֆր.ի չափ, անհատից հաշւուընթացներէն աւելի քան 10 միլիոն և երաշխաւորեալ փոխատուութիւններէն աւելի քան մէկ միլիոն ֆր. պակաս են, որով անցեալ եօթնեկին մէջ Ֆրանսայի Պանքային շահն 276,374 ֆր. միայն եղած է, մինչ անցեալ տարի նոյն եօթնեկին շահն էր 387,730 ֆր.

Նոյն երեւոյթ կը դիտուէր Անգլիոյ Պանքային անցեալ շաբթուան հաշուեկշռոյն վրայ. Զեղչի սակն 3% իջեցնելով, Պանքան կը յուսար իւր զեղչի գործառնութիւններն աւելցնել, բայց այս յոյս չիրականացաւ.

Տուէտի վարկին վրայ գաղափար մը տալու համար կ'արժէ յիշել թէ այս օրերս 10 միլիոն ֆր.ի փոխառութիւն մը կնքեց 100էն 100 ընդունելով և 4% տոկոսով.

Լոնտոնի հրապարակը կարծես թէ տակաւին չէ սթափած անցեալ Նոյեմ. ի ցնցումէն. Այն աղետալի համաճարակին մէջ ստացած հիւանդութենէն դեռ չէ աղէկցած մանաւանդ Մուրիէդդա կոչուած համբաւաւոր սպանիական դրամատունն Լոնտոնի, որ կ'երեւի թէ վերջապէս հաշուեխարդարութեամբ մը կը կարգադրէ իւր գործեր և բաժնի վրայ ընկերութեան մը պիտի վերածուի.

Վերջին հնգետասանօրեայ հաշուեխարդարութիւնը բարեկարգ անցաւ Լոնտոնի Սակարանին վրայ, բայց նոյն Սակարանին անդամ չգտնուող մեծ շահադէտի մը մեծաքանակ սնանկութեամբ, Սակարանին անդամ կարգ մը միջնորդք ծանրապէս վնասուեցան. Ասոնք հարուստ մարդիկ լինելով, ուրիշներ չպիտի վնասուին եղեր անոնց երեսէն.

Ոսկին հիմակ յոյժ առատ է Լոնտոնի հրապարակին վրայ, բայց գործերը շատ հանդարտ են.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Խառն ժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ի Խորհրդարանի Ղալաթիոյ ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր եւ զբաղեցաւ յարաբերական եւ այլ խնդիրներով. Ժողովն՝ Ազգ. Մատենադարանին նկատմամբ խորհրդակցութիւններ կատարեց Ուսումնական Խորհրդոյ և Կեդրոնական Վարժարանի Խնամակալութեան դիւաններուն հետ, որք ժողովոյ անցեալ նստին որոշման համաձայն հրաւիրուած ըլլալով եկած էին.

Ժողովն նկատողութեան առաւ Ուսումնական Ակումբի մը կազմութեան համար նախորդ Ուսումնական Խորհրդոյ կողմէ պատրաստուած ծրագիրն եւ որոշեց յանձնել զայն Ուսումնական Խորհրդոյ որպէս զի այդ մասին իւր դիտողութիւններն ու կարծիքն յայտնէ տեղեկագրով մը. Ժողովն ընդունեց Ուսումնական Խորհրդոյ այն որոշումը, որով յարմար դատուած է դպրոցական տարեշրջանն, բստ առաջնոյն, սեպտեմբեր մէկին սկսիլ.

Կրօնական ժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ի Խորհրդարանի Ղալաթիոյ ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Գեր. Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանցի և զբաղեցաւ անհատական, ամուսնական և այլ խնդիրներով. Ժողովն ի միջի այլոց որոշեց մէկ մէկ քահանայ զրկել Իպրայիլի և Քեօսթենճէյի հայոց եկեղեցիներն, որք առանց քահանայի մնացած են.

Երեկի Լ. Հէրըլտ հետեւեալը կը հրատարակէ Ազգ. Ժողովոյ ուրբաթ աւուր նստին առթիւ.

Հայոց Ազգային Ժողովոյ բացման համար Վեհ. Սուլթանի շնորհած արտօնութեան վրայ, Ն. Ա. Տ. Խորէն Աշըքեան, Հայոց Պատրիարքը, կիրակի առաւօտ Մեծ-Եպարքոսին ապարանքը գնաց շնորհակալութիւն մատուցանելու Ն. Բարձրութեան՝ միջնորդելուն համար Վեհ Սուլթանին մօտ, այս արտօնութեան ստացման առթիւ.

Ծանուցինք արդէն թէ Ն. Վ. Նուրեան էֆէնտի, անդամ Պետական Խորհրդոյ, Ժողովոյն ատենապետ ընտրուած է. Ժողովոյ անդամք լաւագոյն ընտրութիւն մը չէին կրնար կատարել. Արդէն, պէտք է ըսել թէ Ժողովոյն արդի կազմակերպութիւնն ալ մեծաւ ընտրանաւ կատարուած է եւ իւր մէջ կը պարունակէ Կ. Պոլսոյ Հայոց ամենէն յարգելի անձինքն որոց միակ նպատակն է անկեղծապէս աշխատիլ, ընդ ուշիմ տնօրէնութեամբ իրենց ատենապետին, պահպանելու հայ հասարակութեան շահերը՝ արժարժելով հանդերձ ի նոսա անձնուիրութիւնն եւ երախտագիտութիւնը զոր կը պարտին առ Վեհապետն եւ առ կայսերական կառավարութիւնն.

Տնտեսական Խորհուրդն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ի Խորհրդարանի Ղալաթիոյ ատենապետութեամբ Մեծ. Միհրան էֆէնտի Սեթեանի և զբաղեցաւ թաղային, հաշուական և կտակային խնդիրներով.

Ռումանիոյ Հայոց այցելու Հոգեւ. Արժ. Տ. Գէորգ Ծ. վարդապետ Երեցեան, միաբան Ս. Երուսաղէմի, Կալաճէն մայրաքաղաքս եկած և Երուսաղէմատուն իջեւանած է.

Կիրակի, յունիսի 9-ին, Թիֆլիսի Վանքի մայր եկեղեցում հոգեհանգիստ կատարվեց Պետրոս Ադամեանի յիշատակին. Մեծ բազմութիւն էր հաւաքվել թէ եկեղեցում և թէ եկեղեցու գաւթում. Հասարակութեան մէջ մենք նկատեցինք և օտարազգիներին, որոնք անտարակոյս պատկանում են հանգուցեալ տաղանդը յարգողների թւին. (Մշակ)

Յառաջիկայ յունիս 23 կիւրակէ օրն գիւղիս Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ տօնը լինելուն, Իզմիրլեան Գեր. Մատթէոս Ս. Արք եպիսկոպոս Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ, և քարոզութեամբ ժողովուրդը հոգեւորապէս պիտի միխիթարէ. Ուստի կը ծանուցանեմք զայս ի գիտութիւն ջերմեռանդ ժողովրդեան.

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Գուզկունճուք-Իճատիյէ Միացեալ Թաղից
Ատենադպիր — Ատենապետ
Պ. Ց. ՍԵՐՎԷՐԵԱՆ — Հ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ
1891 Յունիս 19

Մայր Եկեղեցւոյ Թաղական Խորհուրդը շնորհակալեօք կը ծանուցանէ թէ Պէզճեան և Լուսաւորչեան վարժարանաց մրցանակաբաշխութեան առթիւ, Սաբահ լրագրոյ արտօնատէր Միհրան էֆէնտի Նազաչեան կարգ մը մատեաններ նուիրած է ի քաջալերութիւն ուսանողաց. Սոյն գովելի օրինակին հետեւեր են նաև գրավաճառ Կարապետ էֆ., Առաքել էֆ. Թօզլեան, մանաւանդ Յովհաննէս էֆէնտի Ֆէրի [illegible] նուիրատուութեամբք.

Թաղ. Խորհուրդը ջերմ շնորհակալիք կը յայտնէ վերոյիշեալ Պատ. Նուիրատուաց և ի մասնաւորի Մոստիչեան Յարութիւն էֆէնտիի որ գրգիռ և պատճառ եղած է սոյն նուիրատուութեանց.

Եէնի գաբուի Ս. Առաքելոց և Հայկանոյշ վարժարանի երկսեռ ուսանողաց տարեկան հարցաքննութիւնք պիտի կատարուին յառաջիկայ յունիս 24 երկուշաբթիէն սկսեալ, և պիտի տեւեն մինչ 29 շաբաթ, առաւօտները ժամ 2էն 5, և միջօրէէն յետոյ՝ ժամ 6½էն 9½.

Յուլիս 14 կիւրակէ օրն աղջկանց Հայկանոյշ վարժարանին սրահին մէջ տեղի պիտի ունենայ Մրցանակաբաշխութեան հանդէսն ի ժամ 6.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Սանճաքի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Նէօպլէվէի օսմանեան հիւպատոս Ապտիւլքերիմ Սապիթ պէյի, ի վարձատրութիւն իւր ջանասէր պաշտօնավարութեան.

Սալիսէի աստիճան՝ Բ. Դրան Թարգմանութեանց սենեկի քարտուղարներէն Ալի Նուրի պէյի, ի վարձատրութիւն իւր ջանասէր պաշտօնավարութեան.

Սալիսէի աստիճան՝ Տիարպէքիրի կուսակալութեան Թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Հիւսէյին Սըրրը էֆէնտիի՝ իւր արժանաւորութեանը համար.

Չորրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Զմիւռնիոյ Րէժիի տնօրէնի օգնական Պ. Քալօեանի.

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր երեկի նստին մէջ Ելմտական ու Ներքին խնդրոց վրայ խորհրդակցութիւններ կատարեց, որոնցմէ մէկ քանիներուն համար տեղեկագրեր պատրաստելով մատոյց Վեհ. Սուլթանին.

Աքեանէն ի Դամասկոս երկաթուղի մը շինելու համար Հասան Պէհիմ էֆէնտիի կողմէ խնդրուած մենաշնորհի վերաբերեալ գրութիւնք թէեւ յանձնուած էին Նախարարաց Խորհուրդին, սակայն այս գրութիւնք նկատողութեան պիտի առնուին յառաջիկայ նստին մէջ.

Պ. ՕՊՈՒԱՆՕ

Օսմ. Ծխախոտի Րէժիի ընդհ. տնօրէն Պ. Ֆրանք Օպուանօյին՝ Բարիզու Օսմանեան Պանքային տնօրէն անուանման առթիւ, զոր ծանուցինք երէկ, խօսք կայ թէ Րէժիի դեր-տնօրէն Պ. Ֆառնէթի և կամ Օսմ. Հանրային պարտուց Վարչութեան ընդհ. տնօրէն Սէլիմ էֆ. Մէլհամէ պիտի յաջորդեն նմա իբր ընդհ. տնօրէն Օսմ. Րէժիին. Պ. Օպուանօ որ երէկ իրիկուն մայրաքաղաքս կ'սպասուէր Բարիզէն, հոկտեմբեր ամսոյն վերջնապէս պիտի մեկնի իւր նոր պաշտօնի գլուխն անցնելու համար.

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Թագվիմի Վէգայիէն քաղուած)

Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնը տեղեկագրած է թէ նոյն Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ Երկրագործական Դրամատան համար յատկացեալ սենեակներն անբաւական ըլլալով, հարկ տեսնուած է դրամատան համար 600 քառակուսի կանգուն ամբողջ քարուկիր շէնք մը կառուցանել նոյն Նախարարութեան պաշտօնատան հարաւային կողմն, որուն համար, յետ նուազուրդի, 4020 ոսկի ծախք մը հաշուած է, թէ այս ծախք պիտի հայթայթուի Հանրային Պարտուց Վարչութեան ու Րէժիի կողմէ նոյն Դրամատան վճարուած մետաքսի ու ծխախոտի տրոց հանրօգուտ շինութեան յատուկ բաժնին իբրեւ պահեստի դրամ պահուած մասէն եւ թէ այդ շէնքի շինութիւնը ամբողջովին ձեռնարկուի մը յանձնել յարմար դատուած չէ. Պետական Խորհուրդն և Նախարարաց Խորհուրդն որոշած են որ այդ շէնք կառուցուի յատուկ յանձնաժողովոյ մը հսկողութեան ներքեւ և հոգ տարուի որ ծախքն որոշեալ քանակութիւնը չանցնի. Կայս. Իրատէ մը վաւերացուցած է այս որոշումը.

—Պետական Խորհրդոյ ու Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, ոստիկանազինուորաց 1307 տարւոյ ելմտացոյցին վրայ 362,100 ղրուշի յաւելում մը պիտի ըլլայ, Հաքքեարի ոստիկանաց թիւն աւելցնելով տեղւոյն Աշիրէթներու վիճակին նկատմամբ բարենորոգումներ ի գործ դնելու եւ անոնց տուրքը կանոնաւորապէս գանձելու համար.

—Քաղաքային պաշտօնէից կանոնագրոյն 9րդ յօդուածին համաձայն, վերատեսուչներու եւ կուսակալներու արգիլուած է իրենց հայրերը, որդիքն, եղբայրներն, աներները, փեսայներն, աներորդիներն, հօրեղբայրները, քեռայրները, մօրեղբայրները և հօրեղբօր ու մօրեղբօր որդիները պաշտօնավարել տալ իրենց վերատեսչութեան շրջանակին եւ կամ կուսակալութեան նահանգին մէջ. Նախարարաց Խորհուրդը նկատելով որ օրինաց այս տրամադրութիւնը բնականաբար Րէժիի պաշտօնէից համար եւս գործադրելի է, որոշած է ծանուցանել ամեն կողմ թէ, ճշդութեամբ գործադրելով օրինաց այդ տրամադրութիւնը՝ կուսակալութիւնք իրենց որդիքն եւ այլ ազգականները պէտք չէ և ոչ մէկ կերպիւ պաշտօնավարել տան իրենց նահանգին մէջ եւ կուսակալաց ստորադաս պաշտօնեայք եւս նոյն օրինակին հետեւին իրենց որդիքն ու ազգականները պաշտօնի չկոչելով իրենց պաշտօնավարութեան շրջանակին եւ Րէժիի պաշտօնէից մէջ. Այս որոշում հաղորդուած է Ներքին գործոց ու Ելմտական նախարարութեանց.

—Հելլենական կառավարութիւնը Ս. Փրկչի պատուանշանին երկրորդ աստիճանը նուիրած է Աֆրիկեան Տրիպոլիոյ կուսակալ Ահմէտ Րասիմ փաշայի, կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանի գործածութիւնը.

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՄԱՐՏՆԱՒՔ

Օրքունի Նաւարանին մէջ Թորփիլոսի երկու շոգենաւակներ և երկու մակոյկներ շինուելու վրայ են Աշէնի ու Օ-մնիէի մարտնաւերուն յատուկ, որոց համար կայս. Իրատէ մը հրամայած էր նոր գրութեան փիրածել. Ծովային Նախարարութիւնն որոշած է Օրխանիէ և Մէհմուտիէ զրահաւորաց համար եւս թորփիլոսի երկու շոգենաւակներ շինել.

ԶՄԻՒՌՆԻՈՅ ՓԱՍՏԱԲԱՆՔ

Զմիւռնիոյ Խըտմէթ լրագրոյն մէջ հրատարակուած է նահանգին ընդհանուր դատախազութեան մէկ յայտարարութիւնը որով, ըստ որոշման դատական նախարարութեան, կը ծանուցանէ թէ վեց անձինք որք առանց վկայեալ փաստաբան ըլլալու, դատական փոխանորդութիւն ըրած և ասոնցմէ շատեր խարդախութեամբ և խաբէութեամբ դատապարտուած են, իրաւունք չունին այսուհետեւ փաստաբանութիւն ընելու. Այս առթիւ Դատական Նախարարութեան կողմէ ըԶմիւռնիա ղրկուած հրամանագիրը կը յայտարարէ թէ վկայեալ փաստաբանները միայն իրաւունք ունին փաստաբանութիւնն իբրեւ արուեստ ի գործ դնել.

Դատական Նախարարութեան այս տնօրինութիւն ամեն կերպով գոհունակութեան արժանի է, քանզի պիտի կրնայ արգելուլ կարգ մը բազդախնդիր եւ տգէտ անձանց շահատակութիւններն, որոնք ժողովրդեան վստահութիւնը չարաչար կը գործածեն փաստաբանութեան արուեստն ի գործ դնելով առանց օրինաւոր վկայականի.

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ

Անգլիական դեսպան Սըր Ո. Հուայդ իւր փեսին ու աղջիկներուն հետ երէկ իրիկուն Վիէննա ուղեւորեցաւ եւրոպական կառախումբով. Շուէտական դեսպանն ու Պուլկարական գործակատարը կայարան երթալով ողջերթ մաղթեցին դեսպանին.

Ի բացակայութեան Սըր Ո. Հուայդի, դեսպանատան գործերը փոխանորդաբար պիտի վարէ առաջին քարտուղար Պ. Ֆան.

ԵԱՆԵԱՅԻ ԼՈՒՐԵՐ

Ըստ տեղեկութեանց Հաքիքաթի, այս օրերս հելլենացի աւազակաց մէկ քանի խումբեր Եաննէի նահանգին սահմանագլուխն անցնելով ասպատակած են այդ կողմերը. Այդ աւազակներ անձնական թշնամութեամբ լեռը տարեր են՝ աւազակներ հալածելու պաշտօն ունեցող Միջօ անուն մարդու մը տղան և մեծաքանակ փրկանք մը պահանջեր են հօրմէն. Կուսակալութիւնն իմանալով անմիջապէս յատուկ պաշտօնեայներ ղրկած է այդ աւազակները հալածելու համար, և կը յուսացուի թէ այդ տղան ի մօտոյ ազատուի և աւազակներն ալ ձերբակալուին.

ԵՂԵՌՆԱԳՈՐԾ ԱՏԵԱՆ

Եղեռնագործ ատեանն երէկ տասն և հինգ տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտեց Տէրվիշ Ահմէտ անուն չարագործ մը, որ ի Պոլիս Սողուք Չէշմէ սրճարանի մը մէջ Տէրվիշ Հաճի Մուսթաֆա անուն մարդը սպաննած էր.

—Ատեանն երէկ դատեց Րաֆայէլ անուն խուլ-համր մը, որ ի Պէշիքթաշ խանութ մը բանալով գողութիւն ըրած էր. Դատավարութեան պահուն խուլ համբերու վարժարանին ուսուցիչներէն Լուի էֆէնտի թարգմանի պաշտօն վարեց նշանացի կերպիւ հասկցնելով ամբաստանեալին ինչ որ կը հարցուէր նախագահին կողմէ և փոխադարձաբար. Րաֆայէլ դատապարտուեցաւ երեք տարուան շղթայակապ աշխատութեան. իսկ Քոսթի անուն մարդ մը՝ իբրեւ գողօնաթաքոյց ամբաստանեալ՝ որ փախած էր, ի բացակայութեան դատուելով դատապարտուեցաւ նոյն պատժոյն, քաղաքային իրաւունքներէ զրկուելու և իւր ստացուածոց գրաւման.

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

Պէյրութէն յունիս 12 թուականաւ կը գրեն թէ Իսրայէլական Միութեան (Ալիանս Իզրաէլիթ) տեղւոյն վարժարանին տնօրէն Պ. Պոնտի անձնասպան եղեր է ըէվոլվէրի հարուածով մը. Անձնասպանութեան շարժառիթն յայտնի չէ. Ընդհանուր զարմացում պատճառած է այս դէպք, որովհետեւ Պ. Պոնտի ամենուն համակրութիւնը գրաւած էր և յուսահատելու պատճառ մը չունէր. Պ. Պոնտի քսան և ութ տարեկան էր և դեռատի կին մը թողած է յուսահատ վիճակի մէջ.

—Երէկ ի Պոլիս Թարաքճըլար Իչի բնակեալ Մէհմէտ անուն խանութպան մը ինքզինքը վիրաւորեց դաշոյնի հարուածով մը.

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ՎԵՐԱՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս յայտնի է, Հեռագրական վերատեսչութիւնն և Պոլսոյ հեռագրական կայարանը միևնոյն շէնքի մէջ կը գտնուին ի Սողուք Չէշմէ.

Այժմ կ'ըսուի թէ վերատեսչութիւնն ու հեռագրատունը զատուելով, այս վերջինը պիտի փոխադրուի ի Եէնի-Ջամի կառուցուելու վրայ եղող Թղթատարատան նոր շէնքին մէջ և թէ այս պատճառաւ երրորդ յարկ մը պիտի աւելնայ նոյն շէնքին վրայ.

—Հեռագրական վերատեսչութիւնն որոշած է Թէփէ Պաշըի հանրային պարտիզին մօտ նոր շէնք մը կառուցանելով Բերայի հեռագրատունն իւր այժմու տեղէն հոն փոխադրել. Շէնքին համար, բաց ի գետնէն, 4000 ոսկի ծախք հաշուած է. Այս որոշում մատուցուած է Բ. Դրան.

—Հեռագրական վերատեսչութեան պաշտօնեայք ոմանք ծրագիր մը կը պատրաստեն առաջարկելու համար որ Ֆրանսերէն հեռագրերու համար փոխանակ Ֆրանքի օսմանեան դրամ առնուի.

Բժշկական վարժարանի ուսուցիչներէն գնդապետ Տօքթ. Նաիմ պէյ երէկ առաւօտ Նիկոմիդիա ուղեւորեցաւ դարմանելու համար տեղւոյն հրամանատար Միրլիվա Սաատէտտին փաշան, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ է.

—Կայս. բժշկական վարժարանէն դեղագործի վկայական ստացող ուսանողաց մէջ, որոնց անուանքն հրատարակեցինք երէկ, կը գտնուի նաեւ Կոզմաս էֆ. Ս. Մէխիթեան, Սեբաստացի.

—Ռուսական Ադմիրալ Քոռնիլոֆ մարտանաւն, որ կիրակի Մեծ-Դուքսը Եալթա տարած էր, երէկ Վոսփորէն անցնելով դէպ ի Միջերկրական գնաց. Ռուսական մարտանաւը Սեւ ծովու նեղուցէն անցած պահուն բարեւեց օսմանեան բերդերն, որք փոխադարձաբար բարեւեցին զայն.

—Հայիթիի հանրապետութեան Պերլինի դեսպան Պ. Տըլորմ, որ մէկ քանի օրէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր, երէկ Պիրէոս ուղեւորեցաւ իտալական Թօրինօ շոգենաւով.

—Սինոպի Նորընտիր կառավարիչ Էնիս փաշա երէկ իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ.

—Եէմէնի գաւառական լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Սանայի մէջ գաղղիական ախտ ճարակած ըլլալով, տեղւոյն Թաղապետական բժիշկն ընդարձակ ծրագիր մը մատուցեր է կուսակալութեան, այդ ախտին դէմ անմիջական միջոցներ ձեռք առնլու համար.

—Պրուսայի կուսակալ Ուշաք գաւառակն այցելելուն՝ առեւտրական, արհեստական ու երկրագործական սենեակ մը հաստատեր է անդ.

—Երէկ Օտեսայէն մայրաքաղաքս եկան 72 տնուոր հրեայ գաղթականներ, որք այսօր Եաֆա պիտի երթան.

—Ռուսիոյ պետական խորհրդոյ անդամներէն Պ. Սխտորովիչ երկու օր մայրաքաղաքս մնալէ յետոյ, Պիրէոս ուղեւորեցաւ.

—Աղեքսանդրիոյ խառն դատարանի անդամ Պ. Մարտինոֆ երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ. Նոյնպէս Լորտ Տըմմըր՝ որ Պէշիքթաշի Պէլ-Վիւ պանդոկն իջեւանեցաւ.

—Բերայի կառավարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ յունիս 10|22 ի առաւօտուն ժամացոյց մը գտնուած է այդ պաշտօնատան քովի փողոցին մէջ. ժամացոյցին տէրը կը հրաւիրուի Կալաթա Սէրայ ներկայանալ.

—Ֆրանսական հիւպատոսարանի դատարանն ապահարզանի որոշում տուեր է Ֆէրթէ անուն ամուսնոյ համար.

—Լէմնոսի իսլամական և քրիստոնեայ վարժարանաց ծախքը կը հոգացուէր մասամբ հանրային օգտին յատկացեալ սնտուկներէ և մասամբ ժողովրդեան կամաւոր նուիրատուութիւններէն. Այդ սնտուկները քնջուած ըլլալով, վարժարանք յոռի վիճակի մը մատնուած են. Իրաց այս վիճակը դարմանելու համար, յատուկ յանձնաժողով մը որոշեր է հասարակապէս այդ վարժարանաց բաժնել 220,000 ղրուշի պահեստի գումար մը, որ արմտեաց վաճառումէ գոյացած էր. Այս որոշում մատուցուած է Ներքին գործոց Նախարարութեան և անտի՝ Պետական Խորհրդոյն որ վաւերացուցած է զայն.

—Նախընթաց օր Գումգաբուի ծովեզերքէն նորածին մանչ տղու մը դիակը գտնուեցաւ սեւ ծածկոցի մը մէջ արիւնոտ լաթերու փաթթուած. Ոստիկանութիւնը կասկածելով որ այդ մանկիկը սպաննուելէ յետոյ նետուած է, քննութեանց ձեռնարկած է հեղինակն երեւան հանելու համար.

—Սէլանիկէն կը գրեն թէ, կ'ըսէ Սապահ, տեղւոյն հեռագրատան ու Թղթատարատան աւանդներու պաշտօնեայ Ազիզ էֆէնտի 39000 ղրուշի գումար մը իւրացուցած ըլլալով, իրեն նկատմամբ պէտք եղածն ի գործ դրուած է.

—Քաղաքապետութեան պաշտօնէից համազգեստներու իւրաքանչիւրն, որ ցարդ 250 ղրուշի կը շինուէր, Քաղաքապետութեան ժողովոյ կողմէ նուազուրդի դրուելով 200 ղրուշի պիտի շինուի նախորդ տարիներէն աւելի աղէկ և դիմացկուն ըլլալու պայմանաւ.

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՅՈՒԼԻՍ 1 ԹՈՒԱԿԱՆԱՒ

ԵՐՐԵԱԿ ՆԻԶԱԿԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Անգլիական մամուլը միաձայն հաւանութեամբ և համակրութեամբ կ'ողջունէ Երրեակ Նիզակակցութեան նորոգումը.

—Սթանտըրտ կը հաստատէ թէ երեք տէրութիւններէն ոչ մին խորհուրդ կամ խրախոյս չէ խնդրած Անգլիայէն, և Սալզպըրի մարքիզն ալ լուսաբանութիւն ոչ խնդրած ոչ ստացած լինելով, անտեղեակ է նոր դաշնագրին մէջ մուծեալ փոփոխմանց.

—Աւստրիոյ արտաքին գործոց Նախարարութեան Թերթը, Ֆրէմտէնպլաթ կ'ըսէ թէ Ռուտինի մարքիզին յայտարարութիւնք հզօր ազդեցութիւն մ'ըրած են յԻտալիա և յԵւրոպա. Երրեակ Նիզակակցութեան քննադատք այլեւս չեն կրնար հեգնել այս գործ, զոր իւր հեղինակք ահա կը պաշտպանեն ամեն յարձակման դէմ. Երրեակ Նիզակակցութիւնը նորոգուած է նախկին հիմանց վրայ.

ԴԷՊՔԵՐՆ Ի ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովոյն մէջ արտաքին գործոց խորհրդական Սըր Ճէյմս Ֆէրկիւսըն յայտարարեց թէ Պարսիկ կառավարութիւնը զօրք զրկած է ի Սաուճ-Պուլաղ, ազատելու համար անգլիացի օրիորդ մը որ առեւանգուած և անդ փակուած է. (Տես այս աւուր Ա. երեսը)

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Արեւել. Երկաթուղեաց շահագործման Ընկերութիւնն իւր ընդհանուր ժողովն ըրաւ ի Վիեննա, յորում որոշուեցաւ 280 հազար ֆրանք յատկացնել գլխավճարի, 400 հազար ֆրանք նիւթեղինաց նորոգման, 176 հազար ֆրանք պահեստի գումարին, և առ մէն մի բաժին 25 ֆրանք շահ բաժնել, զուտ շահը լինելով 2 միլիոն 666 հազար ֆրանք. Մնացեալ 166 հազար ֆրանքն առաջիկայ տարեշրջանի հաշւոյն կ'անցնի.

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԱՐԱՐՔ

Վիլհէլմ կայսր եւ Կայսրուհին ի Վիլհէլմսհաֆն ներկայ գտնուեցան նոր զրահաւորի մը ի ծով իջուցման. Կայսրն անուանեց զայն Կուրֆիւրսթ Ֆրետէրիք Վիլհելմ. Ապա մեկնեցաւ դէպ ի Հոլանտա.

—Ֆրանց Յոզէֆ կայսր յետ այն նաւային փորձերու որոց ներկայ գտնուեցաւ, առ Նաւատորմին ուղղեալ յայտարարութիւն մը հանեց, որով ջերմ շնորհակալութիւն եւ բարձր գոհունակութիւն կը յայտնէ այն գոհացուցիչ եղանակին համար որով Նաւատորմն իւր պարտաւորութիւնները կը կատարէ.

Ի ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Ռումանիոյ Երեսփ. Ժողովը կը շարունակէ մաքսային վիճաբանութիւնը.

—Ռումանիոյ գահաժառանգն Սիկմարինկէն ուղեւորեցաւ. (Տե՛ս այս աւուր քաղաքական լրոց բաժնին մէջ.)

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԵՐՐԵԱԿ ՆԻԶԱԿԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

(Փ.) Երրեակ Նիզակակցութեան նորոգման լուրն որ ստուգուեցաւ՝ աստ ի Փարիզ քաղաքական ախմբոց մէջ ամենամեծ անտարբերութեամբ ընդունեցաւ. (Հաւատա ո՛վ որ ուզէ.)

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Կայսերական ուքազ մը կը վաւերացնէ մետաղեայ ռուպլիի ներքին փոխառութիւն մը չորս առ հարիւր տոկոսաբեր, հարիւր ռուպլիին փոխարէն ստորագրողաց կողմէ 97 վճարուելու պայմանաւ. Այս փոխառութիւն ի մօտոյ հրապարակ կ'ելնէ.

Ի ՀՈԼԱՆՏԱ

Հոլանտայի ինննամեայ Էմմա թագուհին իւր խնամակալ մօր հետ Ամսթէրտամ եկան, ուր խուռն բազմութիւն մը համակրալից ընդունելութիւն ըրաւ.

ՍԱԿԱՐԱՆԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 20 Յունիս

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ		
3 ամիս Լոնտոնի վրայ		108 7/8
3 » Փարիզի		23 25
[illegible]		
Երէկ երեկոյ գոց. ([illegible])		20 09
Այսօր մէջ.		— —
[illegible]		20 8 1/2
[illegible]	»	20 8
[illegible] Օսմանիէ երէկ երեկոյ		79 20
» » ժամ 5ին		— —
[illegible] ԱՐԺԷՔ		
Փոխառութիւն	A Սերի	43
»	B »	23 5/8
»	C »	20 8 1/2
[illegible]		
Սօսիէթէ ժէնէրալ	Օսմ. Լ.	5 02
[illegible]	Օսմ. »	9 12
[illegible]	» »	5 32
[illegible]	» »	4 34
Րէժի	» »	15 08
[illegible]	» »	592 1/2
[illegible]		71
[illegible]	Գ. Կ.	151
ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՔ		
Օսմանեան ոսկի	Ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 02
Անգլիական ոսկի	»	109 32
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	106 20
Իմփերիալ	»	89 10
Ֆլօրին	»	51 10
[illegible]	»	8 8
[illegible]	»	108
Հինգնոց	»	103
Մեճիտիէ	»	101
[illegible]	»	19 20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	7

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 1 Յուլիս, ժամ 3 վայր. 25 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3%	95 02
» » 4 1/2%	105 75
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սերի Դ.	18 62
Օսմանեան երկաթուղիք	71 25
» Րէժիի բաժնեթուղթք	350
Պանք Օթօման	586 25
Սօսիէթէ ժէնէրալ	— —
Քրէտի Լիոնէ	798 75
Իտալական Ռանթ 5%	93 75
Եգիպտական 5% (1884)	422
[illegible] (1890)	418 75
Եգիպտական միացեալ	488 75
Պանք տը Բարի	808 75
[illegible]	462 50
Րիօ Թինթօ	575
[illegible]	675
Օսմանիյէ (Օսմանեան քօնսօլիտէ)	365
Չէք Լոնտոնի վրայ	25 25

Լոնտոն, 1 Յուլիս, ժամ 6 վայր. — երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	95 13/16
Օսմ. » Սէր. Դ.	18 1/2
» » » Ա.	43
» » » Բ.	23 5/8
» »	18 1/2
Փոխառութիւն 1877	— —
Պանք Օթօման	13 1/4
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)	96 5/8
» առանձ. (բրէֆէրանսիէլ) 1890	91 7/8
Րիօ Թինթօ	22 7/8
[illegible] (փոխառ. [illegible])	102 1/4
Եգիպտական 5%	83 1/2
Պորտուգալ »	64 1/2
[illegible] 1890	98 1/4
Այտընի երկաթուղի	21 7/8
Գասապայի երկաթուղի	16
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 475

Վիեննա, 1 Յուլիս, ժամ — վայր. —

Օսմանեան երկաթուղի	34
» Րէժիի բաժնեթուղթք	161 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	117 80
» Փարիզի »	46 37

Բերլին, 1 Յուլիս, ժամ — վայր. —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 32
» Փարիզի »	80 25

Պուլղ. Թղթադրամ	230 75
Օսմանեան երկաթուղի	72 (*)
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ·	18 30

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 1 Յուլիս, ժ· 4 վ· 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ·	18 67 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	71 25
Օսմ. Բէժի	350
Բրիօրիթէ Թիւրք	418 75
Օսմ· Մաքս· արժէթուղթ	462 50
Վանք Օթօման	586 25
Ռիօ Թէնթօ	575
Օսմանիյէ	— —

Գործ չկայ։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՊԱՂՏԱՏ, 23 մայիս

Ասքանազեան ընկերութիւնն Պաղտատու, կազմեալ 1877ին ի ձեռն ուսումնասէր Մ· Հ Սըվաճեան էֆ·ի, և վերակազմեալ յիշեալի ձեռամբ 1885ին, նպատակ ունենալով հաստատել այստեղ գրատուն մը և ընթերցարան մը, այս անգամ կատարեց իւր վերահաստատութեան վեցերորդ տարեդարձը, կիւրակի, ամսոյս 19ին։

Նոյն օրը նախ եկեղեցւոյ մէջ պաշտօն կատարուեցաւ ի հանգիստ հոգւոյ Տէր Մակար Վեհ· Կաթողիկոսի, և Պատարագի աւարտմանէն յետոյ երկու սեռէ խուռն բազմութիւն դիմեցին ի սրահն Թարգմանչաց վարժարանի, որ վայելչապէս զարդարուած էր այս առթիւ։

Հանդիսին կը նախագահէին Մեծ· Հոգաբարձուք Թարգմանչաց վարժարանի, Մարուքէ Կարապետեան, Դաւիթ Ց· Թադէոսեան, Գաբրիէլ Մինասեան և Գրիգոր Աղեքսանդրեան էֆէնտիք, որք իբրեւ տանուտէր կը հիւրընկալէին և կը պատուասիրէին երկսեռ հանդիսականաց բազմութիւնը։

Հանդէսը բացուեցաւ Պ· Յակոբ Ստեփանեան ուսանողի ատենաբանութեամբը, որ պատմեց ընկերութեան ծագումը, պարզեց ներկայ վիճակը և խնդրեց որ ժողովուրդն հաճի նպաստել անոր, աւելի առատ նուիրատուութեամբ։ Յետոյ խօսեցաւ ուսանողներէն Պ· Աբգար մՀր· Յարութիւնեան, հանգուցեալ Հայրապետի վրայ, և վերջացուց մաղթելով որ Լուսաւորչայ գահուն վրայ բազմի արժանաւոր եկեղեցական մը։ Ապա ի բեմ ելաւ երիցագոյն ուսանողներէն Պ· Ստեփան Ցովակիմեան որ յորդորեց զժողովուրդն ի յառաջդիմութիւն և լուսաւորութիւն և մաղթանքներ ըրաւ վասն երջանկութեան Օգոստափառ Սուլթանին։

Նոյնպէս Ասքանազեան վարժարանի օրիորդներէն Տիրուհի Տէր Եղեաեան խօսեցաւ շնորհակալութիւն յայտնելով Ասքանազեան ընկերութեան որ սկզբնաւիթ եղած է օրիորդաց վարժարանի բացման և կը խնամէ զայն ըստ կարի։ Ուսանողներէն Պ· Մարկոս Աղեքսանդրեան ոտանաւոր մը արտասանեց և ուսանողք ինչպէս նաեւ ուսանողուհիք մէջ ընդ մէջ պարագային յարմար երգեր երգեցին։

Հանդէսի վերջաւորութենէն յետոյ վիճակահանութիւն մը տեղի ունեցաւ, ամէն թիւերը շահող, և հանդիսական տիկիններէն տիկին Աննա Աւետիսեան, խնամակալուհի Ասքանազեան վարժարանի, պատի ժամացոյց մը շահելով նուիրեց զայն նոյն վարժարանին։

Վիճակահանութեան աւարտմանէն յետոյ, աշակերտք և աշակերտուհիք միաձայն վերջին երգ մը երգեցին և հանդիսականք մեկնեցան գոհունակութիւն և շնորհակալութիւն յայտնելով ընկերութեան գործադիր ժողովոյն, իւր անձնուէր աշխատութեանց համար, և Հոգաբարձութեան՝ իրենց վայելած քաղցր հիւրասիրութեան համար։

ԴԱՒԻԹ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

ԵԴԵՍԻԱ, 5 յունիս

Նախընթաց թղթակցութեամբ համառօտիւ նշանակած էինք այն վնասները, զորս սաստկատեղաց կարկուտն վերջերս պատճառած էր ի Պիրէճիք-Եփրատ, վիճակ քաղաքիս։ Այս մասին մայիս 26 թուով Պիրէճիք-Եփրատէ մեզ ուղղեալ նամակէ մ'աւելորդ չենք համարիր հետեւեալ մանրամասնութիւնները քաղուածաբար Արեւելքի հաղորդել։

Մայիս 21ին, կըսէ նամակագիրն, ժամ 9½ էր (ըստ Թրքաց) Քէնտըր Գափուսիէն անձնական գործի մ'համար դուրս կելնէի· այս միջոցին Քէֆրէ գիւղի կողմէն սպառնալից ամպ մը յանկարծ եկաւ պաշարեց Պիրէճիքի մթնոլորտն համակ։ Մինչեւ որ աճապարանօք ապաստանեցայ մօտակայ վրաններէ մին, յանկարծապէս որոտմունք, կարկուտ, շանթ, կայծակ իրար խառնուած կարծես երկնային պատուհասի հեղեղ մը կը թափէին այս գաւառակի գլխուն։

Այդ պահուն՝ փայլակնացայտ կայծականց ներգործած զգալի ջերմութենէն սկսանք կծկուիլ և ահագնագոռգ որոտմանց պայթումներէն մեր լսողական գործարանաց մաշկը սկսաւ զգալաբար տամկանալ։ Մեր շուրջ գտնուած վրանք՝ մէկ ակնթարթի մէջ գետին փռուած էին արդէն· մեր վրանակից քանի մը հուժկու մարդիկ՝ թէեւ պարանները բռնաքարշ ընելով վրանը պահպանել կը փորձէին, բայց ի՞նչ օգուտ, երբ միւս կողմէն հաւկթի խոշորութեամբ տեղատարափ իջնող կարկուտք՝ թանձրախաւ վրանն իսկ կը ծակծկէին, որոյ շուրջ կը տեսնէինք կարկտահար ընկած անհամար թռչնոց դիակներ կամ բեկորներ։

Երբ տարերք զինին՝ մարդկային զօրութիւնն յանժամ մանաւանդ կը զգայ զիւր տկարութիւն։ Այս կարգի պարագաներու մէջ որպէս բնական է, մեր վրանեցւոց իւրաքանչիւրն այս պահուս սկսաւ ըստ իւր կրօնական վիճակի ջերմեռանդաբար աղօթել, որովհետեւ դառնագոյն կը թուէր հետեւանքն, եթէ քառորդ մ'ալ տեւէր այս պատուհասական վիճակ։

Սոյն արհաւրալից վարկեանն միայն կրցան մտքիս ազդել Նախագուշակութիւնք այն կարգ մը Եւրոպացի և Ամերիկացի «Ժամանակակից Մարգարէ»ներու, որք մերթ ընդ մերթ աշխարհիս մօտաւոր վախճանը գուշակած են։

Կացութիւնը բարեբաղդաբար հետզհետէ համեմատական հանդարտութիւն մը մ'ստացաւ, և ես արգահատելի վիճակի մէջ փութացի քաղաք վերադառնալ, ուր աւելի սրտաճմլիկ տեսարաններ և աղիողորմ վայնասունք մեզ կ'ըսպասէին։ Նոյն պահուն Եփրատայ ցուցած զայրագին կատաղութիւնն՝ չափ չունէր· կարծես հակառակ կողմը անդրադառնալով՝ ակնթարթի մ'մէջ ողողել կ'ըսպառնար քաղաքն ամբողջ։ Միչէնք-Գափուէն խուժող հեղեղք իրենց առջև ելած ամէն բան՝ տուն, կարասի, անասուն և 4 մատղաշ մանկտի (3ը քրիստոնեայ, 1ը Թուրք.) արդէն քշած տարած էին· կարելի չէ հաշուել ամբողջ քաղաքին մէջ կարկուտի ջարդած կոտոր թողած նիւթերն, ապակի ևն· ըսենք միայն անցողակի թէ որպէս երբեմն յեգիպտոս, աւերիչ տեղատարափն սպառսպուռ ջնջեց ամէն կանաչեղէն որ ի Պիրէճիք մարախ ճարակ լինելէ ճողոպրած էր։

Անիրաւած կը լինինք՝ եթէ սոյն տեղեկագրութեան կարգին մէջ չյիշենք մանաւորապէս այն նշանակելի ջարդը, զոր կրեցին Պիրէճիքի աւանդական հիւրերն, Քէլ-Հանէ ըսուած ողորմելի թռչունք, որք ամեն տարի մարտ ամսոյն կուգան կը հաստատուին յափունս Եփրատայ, որոց ի պատիւ՝ հիւրամեծար քաղաքն «գաղթականութեան» ժամանման առաջին օրը, իր նաւակներ խարսխելով՝ «տօն Գալստեան» կը կատարէ։

—Եթէ ստոյգ է որ օրերուն չարը կ'ըլլայ, որպէս փորձառուր պատահմանց առթիւ կը կարծէ ռամկութիւնն, անցեալ եօթնեակը՝ իրաւամբ կրնար համարուիլ—գէթ Եդեսիոյ համար—չաբաթ մը՝ բաղկացած չար օրերէ, յորում հետեւեալ տխուր դէպքերն յաջորդաբար տեղի ունեցան։—Հայ մը քաղաքին արեւմտեան պարսպին վրայ եւ սրագործ հայ ծերուկ մ'ալ արեւելեան թաղի մը մէջ զարնուեցան, որոց վերջինն անմիջապէս մեռաւ։—Գիւղացի մ'ալ՝ Հուայթշափըլի «որոտվայնահատ ճագ»ը յիշեցոյց մեզ, սայրասուր դանակով մը դուրս թափելով իւր կնոջ աղիքը, որ՝ կ'ըսուի թէ օժտուած չէր մաքուր բարոյականաւ։—Չարահամբաւ չաբթուան վերջին օրն, որ առաջին օրն էր ամսոյս, ի Պըրէջի գիւղ, մարդ մը իւր երկու որդւոց հետ, ջրոյ բաժնի համար ծագած վէճի մ'առթիւ, իւր հողերու մշակութեան համար անդ գտնուող Ծինճավաղեան Գէորգ անուն անձին (եղբայր Իտարէ Ժողովոյ անդամ Օհան էֆ·ի.) յանկարծ ռէվոլվէրի եւ դանակի հարուածներ տալով, անմիջական մահ պատճառեցին նմա, ոյր մարմինն գիշերանց քաղաք բերուելով՝ յաջորդ առաւօտ Ս· Սարգիս վանքի գերեզմանատունն ամփոփուեցաւ տխուր հանդիսաւորութեամբ։ Ոճրագործք՝ հայր եւ որդիք, որ փախըստական եղած էին, առջի օր բռնուելով բանտարկեցան. եւ բարեխնամ կառավարութիւնն՝ արդէն ձեռք առած է ազդու եւ բաւարար միջոցներ՝ խիստ դաս մը տալու համար անոնց, որք չարահամբաւ շաբթուան չարեաց գործադիր հանդիսացած էին։

—Քաղաքիս մէջ կ'ապրի այժմ՝ 1763ին ծնեալ՝ հետեւաբար 128 ամեայ ազգային մը, Մ· Եղիա անուն, որ տեսած է ինն օսմ. ինքնակալաց և 11 Էջմիածնի ընդհանրական Հայրապետաց յաջորդական իշխանութիւնը, սկսեալ Սուլթան Մուսթաֆա Գ·էն և Տ· Յակոբ Ե· Կաթողիկոսէ։

Այս նահապետ՝ կը պատմէ թէ 9-10 տարի առաջ, գիշեր մը երբ այգին կը քնանար, տեսիլքին մէջ իրեն ազդարարուեր է եղեր թէ ինք տակաւին 20 տարի եւս պիտի ապրի, մինչդեռ ինք լալով խնդրած է որ ալ եւս բաւական համարուի աշխարհի մէջ իւր պանդխտութիւնը։ Սա կը պահէ տակաւին բաւական ֆիզիքական և մտաւորական կորով, շատ անգամ շրջագայութեան կելնէ ասդ անդ· և երբեմն կ'երգէ կտոր մը 1¼ դար առաջ ուսած բաներէն, անշուշտ փարատելու համար պատճառած ձանձրութիւնը իւր ժամանակին որ կ'ըզգայ թէ բաւական երկարած է արդէն այս անցաւոր կամ աղցաւոր աշխարհի մէջ։

Գ· Կ· Ռ·

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Բ

Այս բերքերից յետոյ մի բերք, որից Պարսկաստանը ստանում է բաւական շահ և որից մեծ քանակութեամբ արտահանում է աւելի դէպի Չինաստան և Հնդկաստան՝ ափիոնն է։ Նա մշակվում է Եզդի, Սպահանի, Համադանի և Շիրազի գաւառներում։ Արեւելեան Պարսկաստանի խելօք և շրջահայեաց կուսակալ Զիլլի-Սուլթանը այս անգամ էլ հանդիսանում է որպէս գործնական մի մարդ և նրա շնորհով շատ զարգացել է Արեւելեան Պարսկաստանի ափիոնի բերքը, որը, ինչպէս ասացինք, բաւական շահ է տալիս երկրին և կառավարութեանը։

Ափիոնը, ինչպէս գուցէ շատերը գիտեն, արտադրվում է խաշխաշի ծաղիկից· թէ ի՞նչպէս, այդ մենք կը պատմենք յետագայ գլխում մի քանի ուրիշ բերքերի արտադրութեան հետաքրքիր ձեւերի հետ։

Սրանցից յետոյ գալիս են, Նախ՝ բրինձը, որը դուրս է գալիս Գիլանի և Մազանդարանի նահանգներից, մեծ քանակութեամբ ցանվելով նրանց ճահճուտ հողերի մէջ, որոնք բացի բրինձից, ուրիշ արմտիք չեն կարողանում արտադրել, և դրանից է որ այդ նահանգների բնակիչները վաղուց ի վեր սովորած լինելով հացի փոխարէն բրինձ ուտելը, կոչվում են բրինձակերներ և հազիւ հազ այժմ սովորում են ցորենի հացին։ Բրինձը նրանք խաշում են կամ ջրի կամ կաթի մէջ, շինում են խիւս և ուտում են։ Կան հին մարդիկ, որոնք մինչեւ իսկ կարծում են թէ ցորենի հացը թունաւոր է. շատերն էլ այժմ իսկ պնդում են (այդպէս անում են նաեւ տեղական հայերը), որ այդ նահանգներում ցորենի հաց ուտելը վնասում է առողջութեան, իսկ ընդհակառակն բրինձը պահպանում է խոնաւութիւնից։ Բրինձը թէեւ շատ է գործածվում Պարսկաստանում, մանաւանդ փլաւի համար, որից յաճախ սիրում են ուտել պարսիկները, այնու ամենայնիւ մեծ քանակութեամբ էլ արտահանվում է դէպի Ռուսաստան։ Ամենանշանաւոր բրինձներն են [illegible] (բառացի թարգմանութեամբ՝ [illegible]) և [illegible] (մշկահոտ)։ Վերջինից քիչ է արտադրվում, որովհետեւ բացի պարսիկներից ոչ ոք չէ ախորժում նրա մի տեսակ հոտից։ Թուզը, արմաւը և ընկոյզը դուրս են գալիս երկրի հարաւ-արեւելեան կողմի գաւառներից։ Շատ քիչ է արտահանվում, որովհետեւ վատ են պատրաստվում և շուտով են ոչնչանում։ Դրանց կարգի մէջն է նաեւ Թեհրանի թութը, նուռը, Ատրպատականի ջրալի մեծ դեղձը (յուլի) և այլն, որոնք իրանց տեղերում աննման անուշութիւն և համ ունեն, բայց երբ անցնում են այդ երկար եւ անկանոն ճանապարհներից, լիովին փչանում են։ Ո՞ր պարսկաստանցին չը գիտէ չաքարի պէս քաղցր և հալվող Թեհրանի չոր թութը, քաղցր եւ ջրալի մեծ հատիկներով ու բարակ կեղեւով Թեհրանի եւ Սավայի մեծ նուռը, Թավրիզի նոսր թաղանթով հիւթալից, քաղցր ահագին դեղձը, մեծ մեծ անուշ թզերը, Սպահանի և Խոյի մեղրանման սեխը և այլն· բայց այդ բոլորից շատ քիչ է օգտվում երկրագործը, այգեգործը, որովհետեւ ուտվում, ոչնչանում են և չեն արտահանվում։

Ի հարկէ, մենք գիտմամբ թողեցինք նուշն ու չամիչը, որոնք Պարսկաստանի վաճառականութեան ամենագլխաւոր բերքերն են, թողինք, որովհետեւ այդ երկու բերքերի մասին մենք խօսելու ենք յետագայ գըլխում, ընդարձակօրէն։

Գ.

Սաբզա (չամիչ) և նուշ· ահա այդ երկու բերքերը, որոնց վրայ է հիմնված գլխաւորապէս Պարսկաստանի վաճառականութիւնը։ Դրանցից առաջինը պատրաստվում է Պարսկաստանի ամեն այն կողմերում, ուր բըռնում է անկուտ խաղողը։ Նշանաւոր գաւառներն են Մարաղա, Ուրմիա և Ղազբին։ Արտահանվում է Ռուսաստան, Տաճկաստան և Եւրոպա։ Օրըստօրէ սաբզայի եւ նուշի արտահանութիւնը ողողում է ամբողջ վաճառականական աշխարհը։ Պարսկաստանի այս երկու բերքերն են, որոնք շատ հետաքրքիր են իրանց արդիւնաբերութեան ձեւի տեսակէտից· մի առանձնաշնորհութիւն — մենավաճառութիւն է դարձել դա Պարսկաստանի համար։

Սաբզան պատրաստում են այսպէս։

Նա գոյացվում է անկորիզ խաղողից, որ կոչվում է [illegible] խաղող։ Խաղողի տեսակների ամենաքաղցրն է դա, այնպէս որ Մարաղայում այդ խաղողը իր հասած ժամանակ, քաղցրութիւնից ուտել անկարելի է լինում։

Այդտեղ մի ազատ կողմում շինած է [illegible]· դա մի տարածութիւն է, մի կողմը միւսից 2-3 արշին բարձրութեամբ, հարթած եւ ծեփած տանիքի նման, ուր փռում են քաղած խաղողը։ Նրա մի կողմում դրված է մի կաթսայ, լցված [illegible] (acide nitrique simple)։ Թիզաբը պատրաստում են խաղողի որթից, որը այրելուց յետոյ, մոխիրը ջրի մէջ են լցնում և եփում։ Դրանից գոյացած թթուատը պարզելուց յետոյ, լցնում են մեծ կաթսայի մէջ և ապա սկսում խաղողից սաբզա շինելու գործողութիւնը։ Կաթսայի թթուատը պէտք է շատ քիչ տաք լինի, որ հազիւ մատը այրի։ Կանայք և աղջիկներ զամբիւղներով խաղող են բերում կաթսայի մօտ կանգնած վարպետին։ Նա զամբիւղով խաղողը առնելով թաթախում է կաթսայի մէջ և վերադարձնում բերողին։ Դրանից յետոյ թթուատի մէջ թաթախված խաղողները կարգով փռում են [illegible] վրայ եւ թողնում այդպէս 8ից մինչեւ 12 օր արեւի առաջ։ Վայն եկել տարել է սաբզայի տիրոջը, եթէ յանկարծ մի անձրեւ գալով թրջէ բոլոր խաղողը, ամեն ինչ կը ոչնչանայ իսկոյն։ Ի հարկէ, դրա դէմը կարելի էր առնել ջերմանոցներով, սակայն մինչեւ այժմ ոչ ոք չէ մտածել այդ տեսակ ջերմանոցի մասին։

Երբ չորանում են խաղողները, սկսում են հաւաքել եւ քամու տալ, չանչը պտուղից ջոկելու համար։ Քամու տալուց յետոյ դեռ եւս ոչ բոլորովին մաքրված չամիչը բերում են շուկա և այդ կիսամաքուր սաբզան է, որ վաճառականը ուշադրութեամբ մաքրել տալով՝ ըստանում է վաճառահանութեան համար, յարմար ապրանք, քիշմիշ կամ սաբզա։ Մաքրելու համար, վաճառականները բանեցնում են 15-20 տարեկան աղքատ աղջիկներին, որոնք մի մեծ սենեակում կարգով շարուած մի մի տափակ քառանկիւնի տաշտի մէջ լցրել են չամիչը, որը նախ քան այդ տեղերու լցվելը անցնում է [illegible] (մաղող) մեծ մաղից եւ սկսում են մաքրել արագութեամբ։ Մաքրողների գործողութիւնների վրայ հսկում են վերակացուներ, որոնք մաքրվածները տանում են կշռողի մօտ։ Կշռելուց յետոյ [illegible], չամիչը լցնում են սնդուկների կամ մեծ քսակների մէջ եւ կոխտում։

Գործաւոր աղջիկները մաքրելու համար վարձ ստանում են օրեկան 7-10 կոպէկ· մաղողը 25-30 կոպէկ, իսկ միւս գործաւորները 20 կոպէկ։ Մի գործարան ուր մաքրում են 40 գործաւորուհիներ, ունենում է երկու վերակացու, 2 մաղող, 2 կշռող և 4 կոխողներ, որոնք բոլորը միասին օրեկան արտադրում են 60 սնդուկ չամիչ, իւրաքանչիւրը 7 փութանոց կամ թէ 3½ պուդանոցներով՝ 100 սնդուկ։

Սաբզան լինում է մի քանի տեսակ· սովորական առատ տեսակն է մանրը· կան նաեւ մեծ եւ շատ մանր տեսակները, որոնցից սակաւ են պատրաստվում, և սակաւ արտահանվում։

Այս տեսակ պատրաստուած [illegible] ահագին քանակութեամբ արկղերով և քուրձերով կազմում է առեւտրական մի կարեւոր նիւթ, որով գործում են Պարսկաստանի թէ մեծ եւ թէ փոքր վաճառականները։ Սաբզայի արդիւնաբերող գործաւորների 90% կին են։

Սաբզայից յետոյ, նշանաւոր բերքն է նուշը։

Դա մշակվում է Թաւրիզի շրջակայքում, Ղազվինում և մասամբ Սալմաստումն էլ անուանի է Ղազվինի նուշը։

Պատրաստվում է և մշակվում այս կերպով։

Նուշը տնկելուց առաջ երկու շաբաթ նրան պահում են ջրի մէջ, որից յետոյ լաւ փափկացրած եւ հերկած մեծ մարգերի մէջ մէկ մէկ տնկում են ծայրերի վրայ միմեանց մօտ ու ծածկում հողով։ Տնկելու այդ գործողութիւնը լինում է գարնան կամ աշնան։ Հետեւեալ տարին, երբ նուշերը սկըսում են ծլել և բարձրանալ մինչեւ մի արշին երկարութեամբ, նրանց մէկ մէկ հանում են այդ հողից եւ տանում տնկում են աւազոտ հողի մէջ։ Այդ տեղ նուշերը տնկվում են այս կերպով· փորում են մի արշին խորութեամբ փոսեր միմեանցից կանոնաւոր հեռաւորութեամբ, մէջը լըցնում են ուժեղ հող եւ այդ հողի մէջն է որ կանգնեցնում են ծառը։ Այդպիսով ծառը սկսում է աճել և մեծանալ· չորրորդ տարում նա արդէն տալիս է մի քանի նուշ և հետզհետէ շատանում է այնպէս, որ 10րդ տարում տալիս է մի ծառը 25 փունտ նուշի միջուկ։ Ամենամեծ ծառը տալիս է ոչ աւելի 30 փունտ միջուկից կամ կեղեւով միասին՝ 3 պուդ։

Նշի կեղեւը տեղական լեզուով կոչվում է [illegible]· երբ նուշը սկսում է հասունանալ, քօրան ճայթում է· միջի նուշը հանում լցնում են մի կողմ, հրաւիրում են նորէն կանանց, որոնք նստում են և սկսում են ջարդել։ Գործաւորներին նուշը յանձնվում է կշեռքով· իւրաքանչիւր գործաւոր նախ մի [illegible] (24 ֆ·) կշռելուց յետոյ, նստում ջարդում է տիրոջը մօտ· երբ ջարդեց, տէրը կշռում է առանձին առանձին թէ միջուկը և թէ կեղեւները։ Դրանից յետոյ գործաւորը վերցնում է կեղեւով նուշը եւ տանում տուն ջարդելու և նոյն հաշւով վերադարձնում։ Այս աշխատանքի համար, ի՞նչ էք կարծում, ի՞նչով է վարձատրվում գործաւորը։ Նրան փող չեն տալիս, այլ իբր ջարդածի կեղեւը միայն, որն իբր տեղում ծախվում է իբր վառելիք և պուդն արժէ 10 կոպէկ։ Նուշը կոտրելուց յետոյ, 25-30% միջուկ է տալիս։

Նուշի արդիւնքի մասին մի լաւ գաղափար տալու համար, մէջ ենք բերում հետեւեալ հաշիւը։

Մի բռւան տեղ, այսինքն 128 քառակուսի արշին տեղում տնկվում է միմեանցից 4 արշին հեռաւորութեամբ 1024 ծառ· ենթադրելով, որ այդ ծառերից փչանան 224, կը մնայ 800 ծառ· այդ ծառերը մինչեւ չորս տարի պտուղ չեն տայ։ 5-րդ տարին կը տան 1 ֆ·, 6-րդ տարին 5-ական եւ 10-րդ տարին մօտ 2 պուդ նուշ կամ 25-30 ֆ· միջուկ· իւրաքանչիւր ծառը 5 տարվայ ընթացքում կը տայ ամենաքիչը 1 պուդ· 20 ֆ· միջուկ։ Ամենաէժան ժամանակ նուշի միջուկը ծախվում է պուդը 8 րուբլի, ուրեմն 800 ծառը 10 տարում իր տիրոջը տալիս է 9600 րուբլի։ Կառավարութիւնը հարկ է վերցնում իւրաքանչիւր ծառից 10 կոպէկ, սկսած այն օրից, երբ ծառը սկսում է պտուղ տալ, այսինքն մի ծառը 5 տարվայ մէջ 50 կոպէկ, իսկ 800 ծառը՝ 400 րուբլի, որն եթէ դուրս գանք արդիւնքից, զուտ շահը մնում է 9200 րուբլի։

Այս հաշիւն այն է պարզում, որ երկրագործը կամ գիւղացին պարապելով մի բռւան տեղ, կը ստանայ 10 տարում 9200 րուբլի· տարին 920 րուբլի, որը շատ մեծ օգուտ է պարսկաստանցի գիւղացու համար։

Սաբզայի և նուշի արդիւնաբերութիւններից յետոյ, հետաքրքրութեան կողմից նշանաւոր է ափիոնի արդիւնաբերութիւնը, որը թէեւ չունի այնքան բարդ, բայց ունի նուրբ և զգուշաւոր գործողութիւններ։

Ափիոնը մշակվում է աւելի Պարսկաստանի արեւելեան կողմերը—Սպահանի շուրջը և գոյացվում է խաշխաշի ծաղիկից։ Երբ ծաղկի թերթերը թափվում են, նրա տեղը մնում են փոքրիկ գնդակներ, որոնք հետզհետէ մեծանալով հասունանում են։ Ափիոնը արտադրվում է այն ժամանակ, երբ դեռ պտուղը չէ չորացել։ Իրիկնապահի ժամանակ, բազմաթիւ գործաւորներ, զինված սուր դանակներով, մտնում են արտը և պտուղների վրայ ճեղք բաց անում չորս տեղից։ Առաւօտեան այդ ճեղքերից հոսած և կախ ընկած հիւթերը հաւաքում են մի ափսէի մէջ։ Ճեղքելու և հիւթերը հաւաքելու այդ գործողութիւնը կրկնվում է 5-6 անգամ։ Հաւաքած հիւթը դնում են արեւի առաջ, որը հալվում եւ փափկանում է· փափկացածը կլոր ձեւերի են վերածում և ահա պատրաստ է այն նիւթը, որից պարսից կառավարութիւնը եւ ժողովուրդն ահագին օգուտ է վերցնում։ Ափիոնը շատ արտահանվում է դէպի Չինաստան եւ Հնդկաստան։

(Մշակ)

Բժշկական մարմնոյն խոստովանութեանը նայելով, ԲԷԼԼԸԴԻԷԻ ՔԻՆԻՆԸ դեղերուն իշխանն է· կլոր պզտիկ գնդիկներու մէջ դրուած է և իբր երաշխաւորութիւն իւր զտութեան կը կրէ ԲԷԼԼԸԴԻԷԻ անունը· դառնահամ չէ և շատ աւելի արագ կը ներգործէ քան դեղահատներն ու դրոշմահատները։ Իւր ներգործութիւն ստոյգ և արագ է ընդդէմ գլխի հիւանդութեանց, ջղացաւութեանց, ընդհատական ու ճահճային ջերմերու, յօդացաւերու, կաթուածի, եւ աշխատութենէ, ճամբորդութենէ, տքնութենէ յոգնած անձանց ուժն անեղծ կը պահէ· մէկ գրնդիկը շատ աւելի ազդեցութիւն կ'ընէ քան դգալ մը քինքինայի գինին։

ՏՕՔԹ· ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

Տոքթ· Վահրամ Ց· Թորգոմեան պատիւ ունի ծանուցանել, թէ յսուհետեւ ի Պաղճէքաբու, Մէրճանէթճեան դեղարանը կը գտնուի միայն երկուշաբթի եւ ուրբաթ ժամը 7 էն 8·

Իսկ իւր բնակարանին մէջ յԻւսկ· Սելամիէ, իւր ընդունելութեան ժամերն են, ամեն առաւօտ, և երեքշաբթի, հինգշաբթի շաբաթ՝ կէս օրէ յետոյ։ 380 9—10

ՌՕՏՈՍԹՕՅԻ ՊԱՆԴՈԿ

Սոյն պանդոկի տէր Գրիգոր էֆ· Տէմիրեան պատիւ ունի ծանուցանել իւր յաճախորդաց թէ իւր պանդոկը որ կը գտնուէր ասկից յառաջ Ղալաթիա, Վօյվօտայի պահականոցին կիցը, այժմ փոխադրուած է Եուքսէկ գալտըրըմ թիւ 67, իրեն սեպհական ընդարձակ շէնքին մէջ։

Աւելորդ է ըսել թէ սոյն պանդոկի յաճախորդք ամեն կերպով գոհ պիտի մնան թէ մաքրութեան և թէ հանգստութեան մասին։ 5—10

ՏՕՔԹ· Ա· ԳԱՎԱՖԵԱՆ

Մանկաբարձ և մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց՝ որ ի Բարիզ կատարելագործած է իւր արհեստն, հաստատուած է ի Բերա, Թէփէ Պաշիի Թաղապետութեան պարտիզին կից և Ռօյալ օթէլին դէմ 4 թիւ տունը, ուր ամեն օր ժամը 7 էն մինչեւ 11 հիւանդ կ'ընդունի· իսկ Պոլսոյ կողմը երկուշաբթի, երեքշաբթի, հինգշաբթի և ուրբաթ օրեր Պահճէ Գափու Համիտիյէ ճատտէսի Զալըքեան դեղարանը կը գտնուի առաւօտեան ժամ 3 էն մինչեւ 5, և չորեքշաբթի և շաբաթ օրեր ի Սամաթիա, ժամը 3 էն մինչեւ 6, Մոյսէ էֆէնտիի, Քրիսեան էֆէնտիի եւ Անուշեան էֆէնտիի դեղարանները

3—20

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

Յունիս 8 էն (Ն· Տ·) ի Պոլիս, Համիտիէ փողոց, Թիւ 20 Հանրային պարտուց շէնքին դիմաց, բժշկական Դարմանատուն մը բացուած է հետեւեալ բժշկաց կողմէ·

1· ՏՔԹ· ՖՈՆ ՏԻՐԻՆԿ, ուսուցիչ բժշկական վարժարանի, մասնագէտ մորթի հիւանդութեանց, գաղղիական ախտի և ներքին հիւանդութեանց։

2· ՏՔԹ· ԱՑՍԸՆ, մասնագէտ աչաց, ականջի, կոկորդի և քթի հիւանդութեանց։

3· ՏՔԹ· ԼԱՑՏԻ, վիրաբոյժ, մասնագէտ կանանց և ներքին հիւանդութեանց։

Խորհրդակցութիւնք պիտի կատարուին երկուշաբթի, չորեքշաբթի և հինգշաբթի օրերը, առաւօտեան ժամ 9 էն մինչ 11։

Երկուշաբթի, երեքշաբթի, չորեքշաբթի և հինգշաբթի օրերն յետ միջօրէի ժամը 2½էն 4½։

Ձրի խորհրդակցութիւնք շաբաթ օրերը, առաւօտեան ժամ 9 էն մինչեւ 11։

6—8

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Տ·

Ստորագրեալքս պատիւ ունինք ծանուցանել արգոյ հասարակութեան և պատուարժան յաճախորդաց թէ՝ ապահովագրական Քուին ընկերութիւնը՝ մի ուրիշ ապահովագրական ընկերութեան հետ ձուլուած ըլլալով՝ սոյն ընկերութեան Գործակալութենէն հրաժարած, իսկ Անգլիոյ ամէնէն հին և պատուաբեր անուն վայելող և 171 տարիէ ի վեր հիմնեալ,

ՌՕՅԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՋ ՔՈՐՓՈՐԷՇԸՆ

ապահովագրական ընկերութեան Գործակալութիւնը ընդունած ենք։

Սիրելի է մեզ յուսալ թէ պիտի հաճիք շարունակել այն վստահութիւն որով պատուած էք զմեզ և թէ մեզ պիտի վստահիք հրդեհի դէմ պատահական վըտանգներու պաշտպանութիւնն, այն յուսով որ, ինչպէս անցեալոյն մէջ, այժմ ևս պիտի պաշտպանենք ձեր շահեր՝ մեր անձնական շահերուն պէս։

Ց· Վ· ՈՒԻԹՈԼ ԵՒ ԸՆԿ·

Կ· Պոլիս, Պաղճէ քաբու
Ուիթոլ Խան 8—10

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Կ· Պոլիս, 25 Յունիս 1891

Տէր,

Պատիւ ունիմ Ձեզ իմացնել թէ Ռօեըլ Ինշիւրընս Ընկերութեան Ներկայացուցիչն ըլլալով հանդերձ, ընտրուած եմ նաև գործակալ Քուին Ինշըրէնս ապահովագրութեան ընկերութեան։ Ուստի խնդրեմ շարունակել Ձեր աջակցութիւնն։

Ընդունեցէք Տէր ևն։ 6—6

ԷՏՈՒԱՐ ԼԱՖՈՆԹԷՆ

Դիրէկ· Ռօեըլ և Քուին Ընկերութեանց
Մեհմէտ Ալի Փաշա Խան Թիւ 1

ԱԶԴ

Պ· Բալֆօրսըլօ եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել հասարակութեան թէ՝ իրենց նորաձեւութեան վաճառանոցը փոխադրած են ի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 345, Պօն-Մարշէի դիմաց։ Այս առթիւ ամեն տեսակ նիւթոց վրայ կարեւոր զեղչեր կատարուած են։

11—25

Ի Լ Ա Ն

ԲՕՍԹԱ ՎԷ ԹԷԼԷԿՐԱՖ ՆԷԶԱՐԷԹԻՆՏԷՆ

Տէրսաատէթ պաշ միւտիւրիյէթի տաիրէսինտէ քեային Թէլէկրաֆ խանէլարը Թամիրի իչուն միւգթազի իքի պին գըրգ ատէտ տիրէյին միւպայեա վէ իսթիհզարընա լուզում կէօրիւնէրէք մահ հալը րուզինին եիրմինճի բէնշէնպիհ կիւնի ուսուլունա թէվֆիգըն միւնագասասը իճրա օլունաճաղընտան իթաւընա թալիպ օլանլարըն շէրայիթը միւնագասայա քէսպը վուգուֆ վէ մալիւմաթ էյլէմէք իւզրէ հէմէն մէզքիւրտէ սաաթ ալթըտան օնա գատար Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա Նէզարէթի մէճլիսի իտարէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

17 Հազիրան 307

Ի Լ Ա Ն

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Մէքթէպի Թըպպիյէի Շահանէ իտատիյէսի չակիրտանը իչիւն իմալ իթթիրիլէճէք պէշ եիւզ էլլի պիր Թագըմ էլպիսէնին իւճրէթի իմալիյէսի էլլի պէշ ղրուշա Թալիպի զուհուրէսինտէ օլուպ, հազիրանըն եիրմի տէօրտիւնճիւ կիւնիւնէ գատար միւնագասասընըն իճրասը իլէ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիի վէրիլէճէկինտէն իմալինէ, վէ իրթէսի կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնզիլինէ թալիպ օլանլարըն մագամը ճէլիլը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

19 Հազիրան 1891
Նօ· 56 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Սէլանիք Փըրգասընտա պուլունան հայվանաթա իւչ եիւզ եէտի սէնէսի զարֆընտա միւգթազի էչզայի մուլթապիէյի իթաւա թալիպ օլանլարըն պիր հաֆթաեա գատար մագամը ճէլիլը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

19 Հազիրան 1891
Նօ· 57 1—3

Ի Լ Ա Ն

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Ալթընճը Նիզամիյէ Ֆըրգասընըն մէվգիինտէ պուլունաճագ ճիւնուտը ճէնտը միւլիւքեանէ մուայէնէթը իչիւն մէվգի միւնագասատա պուլունան էրզագըն պուրաճա իթաւընա Թալիպ օլանլարըն Թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթաեա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

18 Հազիրան 1891
Նօ· 52 2—3

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹԸ ԲՐԻԹԻՇ ընդ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐՒՈՅ 2,170,355

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐՒՈՅ 989,400

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բաւական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. Նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուած վնասնին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի. 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 ա· սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Մանասթըրտա պուլունան վէ իճապընա կէօրէ պուլունտուրուլաճագ օլան հայվանաթը էմիրիէնին իւչ եիւզ եէտի սէնէսի Թէմուզը իպթիտասընտան իթիպարէն, պիր սէնէլիք իաշէլէրի իչիւն մահալլինճէ մէվգըի միւնագասաեա վազ օլունան սաման իլէ կիւահտան սամանըն պէհէր գըեէսի ճէտրիտի պէշ, կիւահըն օն պէշ, բարաեա Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, իչպու իւչ եիւզ եէտի սէնէսի Թէմուզընըն սէքիզինճի կիւնիւ գարարը, վէ օն պէշինճի կիւնիւ իհալէի գաթիէեսի իճրա օլունաճաղընտան, պուրաճա իժաւընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

18 հազիրան 1891
Նօ. 53 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Իքինճի օրտույի Հիւմայուն մէրքէզ վէ մէվագըինտէ պուլունաճագ օլան ճիւնուտը ճէնապը միւլիւքեանէ մուայիէնաթը իլէ հայվանաթը միրիեէ իտարէսի իչիւն միւպայաա օլունաճագ էրզագ վէ սայիրէնին իժաւընա Թալիպ օլան, վէ չէրայիթինի անլամագ իսթէեէնլէրին Թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթաեա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

18 հազիրան 1891
Նօ. 54 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Պաղտատտա պուլունան ճիւնուտը ճէնապը միւլիւքեանէ մուայիէնաթը իչիւն միւպայաա օլունաճագը ալթը գալէմ էրզագ ֆիյաթը մայիւմէլէրի իլէ Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, իժաւընա Թալիպ օլանլարըն Թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթաեա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

18 հազիրան 1891
Նօ. 55 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Գըրմըզը չուհա մէթրօ ալթը եիւզ օթուզ.

Զաքէթ պուլը ատէտ օթուզ ալթը պին ալթը եիւզ գըրգ.

Թօբ ալաժէթլի սարը քէչէլէ տուլմէ ալթը եիւզ սըրմր.

Ծիւզ պէնաղ քէչէլէ տուլմէ կըօսա օթուզ սէքիզ.

Պէշ եիւզ նարտալը սիւաճ մաքարա իբլիկի կըօսա ալթմըշ ալթը.

Սիւաճ գայթան մէթրօ գըրգ իքի պին իւչ եիւզ.

Գըրմըզը գայթան մէթրօ եիւզ էլլի պէշ պին եէտի եիւզ օն պէշ.

Եէշիլ գայթան մէթրօ սէքիզ եիւզ էլլի.

Բամպաղօն պուլը ատէտ ալթմըշ պիր պին.

Սիւաճ Թէլ գօբճա չիֆթ օն իքի պին սէքիզ եիւզ.

Ցեօրթ նիւմէրօլու քէչէլէ տուլմէ կըօսա տօգուզ եիւզ եէթմիշ.

Ցեօրտիւնճիւ օրտուի Հիւմայուն իչիւն Էրզինճանտա Թէսլիմ օլունմագ իւզրէ միւպայաա օլունաճագ պալէատէ մուհարրէր օն պիր գալէմ էշեանըն իժաւընա Թալիպ օլանլարըն իչպու Թարիխտէն իթիպարէն օն պէշ կիւն նիհայէթինէ գատար պէհէր կիւն մագամը ճէլիլը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

17 հազիրան 1891
Նօ. 51 3—3

INJECTION AU MATICO
de GRIMAULT et Cie
Pharmaciens à PARIS

Բարիստէ վիվիէն սօգաղընտա 8 Նումէրօ իլէ մուրագգամ մաղազատա մուգիմ Կրիմօլ վէ Գումփանեասընըն, բէյրու մէմալիքինտէ հասըլ օլան Մաթիքօ աղաճը եափրագլարընտան Թէրթիպ իժմիշ օլունան իշպու շիրինկա սուեու, պիր գաչ սէնէ զարֆընտա տիւնեանըն հէր Թարաֆընտա քէսպի շէօհրէթ իյլէմիշ տիր: Պու իլաճ էն չէտիտ ազըլմըլարը էքսիլման) ազ վագըթ զարֆընտա էյի իտէր:

Բարիստէ վիվիէն սօգաղընտա 8 Նումէրօ իլէ մուրագգամ մաղազատա վէ սայիր մէշհուր էճզախանէլէրտէ պուլունուր. C

Պատասխանատու Ա. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ [illegible]

ԱԶԴ

Կահաւորման և կառքի կազմածներու վերաբերեալ ամեն ինչ որ գնել ուզէք՝ նախ դիմեցէք **ԼԱԶԱՐՕ ՖՐԱՆՔՕ** (Բերայի մասնաճիւղ) տան ընդարձակ մթերանոցները, Նուվօ Բազար տ'Անաթօլի, Թղթատարական և հեռագրական պաշտօնատան կից, որ վերջերս ընդունեց խիստ ճոխ մթերք մը ամեն երկրի ԳՈՐԳԵՐՈՒ, կահաւորման համար ամեն տեսակ ԿԵՐՊԱՍ ԵՒ ԹԱՒՇԱՊԱՍՏԱՌ, ՎԱՐԱԳՈՅՐ, ԺԱՆԵԱԿ, ԳՈՒՆԱՒՈՐ ԱՊԱԿԻ, ՍՏՈՐ, ՔՌԷԹՈՆ ԿԵՐՊԱՍ, ՄՈՄԱՃՕԾ ԿՏԱՒ, ԼԻՆՕԼԷՕՄ, ԿԱՌՔԻ, ԼԱՊՏԵՐԻ, ՀԱՑԵԼԻԻ ՆԻՒԹԵՐ, ԺԱՊԱՒԷՆՆԵՐ, ամենքն ալ վերջին նորաձեւութեան համաձայն:

Եւրոպայի առաջնակարգ գործարաններէն աժանութեան բացառիկ պայմաններով եղած նոր գնմանց շնորհիւ, **ԼԱԶԱՐՕ ՖՐԱՆՔՕ** տունը կարող է ամեն մրցում արհամարհող գներ հաստատել, և այս գները ճիշդ նոյնը լինելով ինչ որ են Կ. Պոլսոյ հանրածանօթ տան գները, մի միայն ի դիւրութիւն արդոյ հասարակութեան որպէս զի տեղափոխուելու նեղութիւնը չկրէ և կարենայ միեւնոյն առաւելութիւնները վայելել Բերա եւս:

124

THE BRITISH AND FOREIGN
ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ

Դրամագլուխ	անգլ.	ոսկի	1,340,000
Պահեստի դրամ	»	»	600,000

Այս ընկերութիւն, որ 25 տարիէ ի վեր այնքան հանրածանօթ եղած է մայրաքաղաքիս մէջ, Universal ընկերութեան հետ ձուլուեցաւ: Այժմ աշխարհիս սոսկ ծովային ապահովագրական ընկերութեանց մէջ ամենէն զօրաւորն է և իւր դիրքով հաստատութեան կ'ընծայէ ուրիշ ամեն ընկերութենէ աւելի ապահովութիւն:

Մասնաւորապէս նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ ապրանքներ, դրամածրարներ, յանձնարարեալ ծրարներ, եւ, շոգենաւի, առագաստանաւու, Թղթատարի և երկաթուղւոյ միջոցաւ, խիստ չափաւոր գիներով:

Աւելի տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք դիմեն Պոլիս, Բիւյիւք Աչըր էֆէնտի խան:

Գործակալ, ԷՏՎԱՐՏ ՊԱՐՖԻԼՏ

32

ՈՍԿԵԱՅ ԵՒ ԱՐԾԱԹԵԱՅ ՎԵՑ ՄԻՏԱԼՔ

ԱՌՄԱՏԱԿԱՆ ԲՈՒԺՈՒՄՆ
ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ՊԱՏՈՒՈՅ ՎԿԱՅԱԿԱՆ 1872 ՓԱՐԻԶ

ՏԻՒՔՌԱՆԻ ԳԻՆԻ

2218

Ֆրանսացի և օտար բժշկաց 4,000է աւելի ներբողալից վկայութիւնք կ'ապացուցանեն ազդեցութիւնն այս գինիին, որ Ալիքանթէի գինիին չափ ախորժահամ է:

Կազդուրիչ և վերանորոգիչ է ուժերու, կ'աւելցնէ ախորժակը և կը դիւրացնէ մարսողութիւնը

Կեդրոնատեղի՝ ԾԱՆՆԻ ԵՒ ԺՈՌՏԱՆ, 1, Կամուրջի հրապարակ, Պոլիս

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԵՒ ՀԱՄԱՃԱՐԱԿ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ
ԱՅՍ ԵՐԿՐԻՆ ՄԷՋ

Գողի մը պէս որ գիշեր ատեն զմեզ կը կողոպտէ, այս հիւանդութիւն մեր վրայ կը յարձակի գաղտագողի: Անկեց տառապողները ցաւեր կը զգան իրենց կուրծքին ու կողերուն, և երբեմն նոյն իսկ իրենց կռնակին մէջ. Զանձրոյթ կը զգան և ննջելու պէտք մը: Բերանը դառնահամ կ'ըլլայ՝ մանաւանդ առտուն, Ատամունք կ'աղտեղին տեսակ մը թանձր լորձունքով: Ախորժակը բաց չըլլար: Հիւանդն իւր ստամոքսին վրայ մեծ ծանրութիւն մը կը զգայ, և երբեմն ստամոքսին խոռոչներուն մէջ ալ սկարութեան զգացում մը և անյագ պարապութիւն մը: Ժամանակէ մը ետք չոր հազ մը կը սկսի՝ որուն հետ սակայն, մէկ քանի ամսէն կանաչագոյն թուք մը կուգայ: Հիւանդն անդուլ խոնջութիւն մը կը զգայ և ի զուր քունն օգնութեան կը կոչէ, որ ոչ մէկ ամոքում կը շնորհէ նմա: Յետոյ հիւանդը կ'ըլլայ ջղային, զայրացկոտ և թախծալից. և ամեն բան գէշ կերեւի իրեն: Երբ յանկարծ ոտք ելնէ, տեսակ մը ցնորում կը զգայ: Փորհարութիւն կունենայ, աչքն աւելի մորթը չոր եւ տաք կ'ըլլայ, եւ արիւնն՝ թանձր ու անշարժ, աչաց սպիտակուցը դեղնորակ գոյն մը կ'առնու, քիչ եւ դժուարաւ կը միզէ: Հիւանդը շատ անգամ կ'ստիպուի կերած կերակուրները դուրս տալ. [illegible] փորուածքները քիթին մէջ երբեմն գան, երբեմն քաղցր համ մը կը զգեն, և շատ անգամ անոնց կը հետեւի սրտի բաբախում: Հիւանդին տեսողութիւնը կը տկարանայ, եւ աչաց առջեւ միշտ բիծեր կը տեսնէ, մեծ յոգնութիւն եւ տկարութիւն կը զգայ: Բոլոր այս ախտանշանք հետզհետէ կը յայտնուին: Կ'ըսուի թէ ժողովրդեան երեք չորրորդ մասը կը տառապի այդ ախտով այս կամ այն ձեւին տակ: Բժիշկները շատ անգամ կը խաբուին այս ախտին բնութեան վրայ: Ոմանք կը դարմանեն զայն իբր լեարդի հիւանդութիւն մը, այլք՝ իբր դժուարամարսութիւն, եւ վերջապէս ոմանք ալ իբր փայծաղնացաւ, եւն, բայց իրենց դարմաններէն ոչ մին յաջողութիւն գտած է: Եւ սակայն հնարուած է «Fxtract of Roots» կամ Մէօ Սէկըլի բուժիչ օշարակն, որ ամեն հիւանդութիւն կը բժշկէ:

Անմարսողութիւնն յոյժ ծանր հիւանդութիւն մըն է, որով կը տառապի ընկերութեան մէկ բազմաթիւ դասակարգն եւ որմէ յառաջ կու գան աղէտալի հետեւանքներ, եթէ անմիջական դարմաններ գործ չի դրուին: Սէկըլի օշարակն ազդեցիկ դեղ մըն է, ամենէն դժուարին պարագայներու մէջ իսկ: Հրապարակին վրայ ելած բազմաթիւ կեղծերէն զգուշանալու համար դիմել Թուրքիոյ, Պուլկարիոյ եւ Ռումանիոյ միակ գործակալին

ԷՏՄՈՆ ՔԱՌՈՒԻԱՆԱ 2214

Անգլիական ընդհանուր մթերանոց, Վէյվօտա, պահականոցին քով, կայսրան Թրամուէյից, 95 և 97

ՀԱՐՍՆԵԿԱՆ ԾՈՂԿԵՓՈՒՆՋ
ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆ, ՄԱՐՄՆՈՅ ԳՈՅՆԸ, ՄԻՇՏ
ԾԱՂԿԱՓԹԻԹ, ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ:

Ընդմիջման մը փորձը պէտք հասնէ ամեն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ուրիշ ամեն հեղանիւթներէ և բազմաթիւ փոշիներէ: Առաջին անգամ գործածելով ալ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի իսկոյն որ երեսը, վիզը, թեւերը և ձեռուըները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարոնի փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ: Այսպիսի գրգռիչ յատկութիւնները կը հանգարտեցունէ: Ընդհատ կ'ընէ մորթի սեւուքը, երեսի և ձեռքի ցաները, արեւայրուքը, և ուրիշ ամեն բռնութիւն և բծաւորութիւն: Եւ աս ամեն բանով՝ անկարելի կ'ընէ մատնուիլ թէ արհեստով գեղեցկացուած է:

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116 Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եորք: Արվաճառուի սափրիչներու, անոյշ խեղագործներու և անգղիացի դեղագործներու քով:

Մեծաքանակ վաճառում Պոլիս Բ. և Հ. Բիւզիւքեան Եղբարց դեղարանը Եէնի ճամի փողոց Թ. 18 և ի Ղալաթիա Եիւքսէք քալտըրըմ Էտմոն Քարուանայի քով:

Փոքրաքանակ վաճառում ի Պոլիս Բ. և Հ. Բիւզիւքեան Եղբարց դեղարանը՝ կամուրջի դիմաց Թիւ 17, և ի Բերա Մեծ փողոց Թիւ 433, Իգլիսօուի անուշահոտութեանց աճառատունը:

2218

ROYAL VICTORIA
ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ
ՄԱԶԵՐՈՒՆ, ՄՕՐՈՒՔԻՆ ԵՒ ՊԵԽԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԻՐԵՆՑ ՈՅԺՆ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. Հետըզհետէ բայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն գոյն կուտայ մազերուն: Գործածութիւնը բազմածախս չէ.

ՆԵՐԿ ՉԷ ՉԷ ԱՅՍ

փափաքեալ արդիւնքն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ
10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մտատանջութիւններ ունին, կանայք որ կաթ տուած են և մեծ յոգնութեանց ենթակայ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կորսնցնելու ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ ՄԱԶԵՐՈՒ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՎԻԿՏՈՐԻԱ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉԸ կոչուած է,

ՄԵԾ ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼՈՒ

Ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՆՏ ՔԱՌՌՈՒԱՆԱ. Մթերանոց անգլիական, Վօյվօտա. Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա: 601

ՓԱԹՐԻՕԹԻՔ
ԿԵՆԱՑ ԵՒ ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

PATRIOTIC Life and fire assurance Company

Հիմնեալ ի 1824

Դրամագլուխ	Անգղ.	Ոսկի	1,500,000
Վճարեալ դրամագլուխ	»	»	121,984
Պահեստի դրամ	»	»	250,000

Սոյն ընկերութիւնը դիւրամատչելի պայմաններով ամէն շէնք, կարասիք և ապրանք հրդեհի վնասուց դէմ կ'ապահովագրէ:

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ
ԱԼՊԵՐԹ ՀՕՖՄԱՆ

Ապահովագրութեանց և այլ տեղեկութեանց համար դիմել առ
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղի տեսուչ
ՄԻՀՐԱՆ Ց. ՍԱՐԸԵԱՆ
Գործակալ Ապահովագրական Ընկերութեանց

Սթամպօլ, Պաղչէ-Գաբու Թիւ 27. մաքսատան դիմաց: 19

THE CYCLOSTYLE DUPLICATING APPARATUS
ԸՆԴՕՐԻՆԱԿԻՉ ԳՈՐԾԻ

(ԱՐՏՕՆԱԳԻՐ ԿԷՍԹԷՆԹԸՐԻ)

Կարելի է 2000 նման օրինակներ (copie) արտադրել սեւ և անջնջելի մելանով ամեն տեսակ Շրջաբերականներու, Գրութիւններու, Նկարներու և Երաժշտութեան:

Առանց լուացքի, յոգացման, ելեքտրականութեան քիմիական արտադրութեանց կամ անիլէններու

Այս միջոցը պարզ, արագ, մաքուր, գեղեցիկ և ամենէն աւելի խնայողական է:

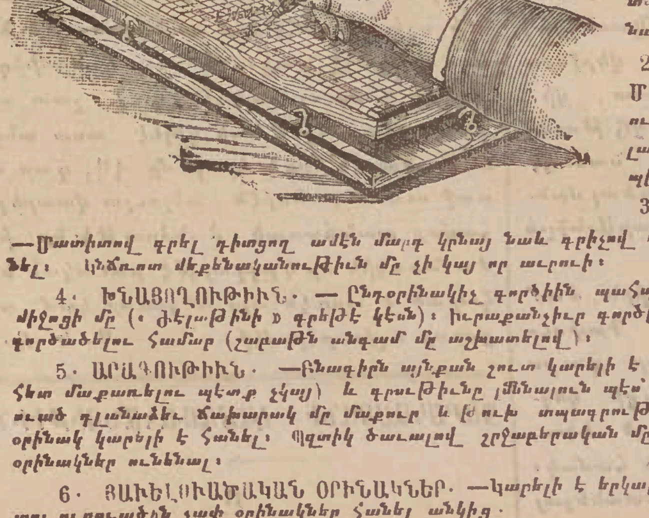

Ուրիշ միջոցներու վրայ Ընդօրինակիչ Գործիին ունեցած առաւելութիւնք հետեւեալներն են:

1. ԳԵՐԸՆՏԻՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ. — Որովհետեւ օրինակներն սեւ մելանով կ'ըլլան և գրութեան դրոշմը կը պահուի, այս միջոցով տպուած շրջաբերական մը՝ ձեռքով գրուած նամակի մը ճիշդ նմանը կ'ըլլայ:

2. ՕՐԻՆԱԿՆԵՐՈՒ ԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՄԱՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. — Այս միջոցով կը ստացուի երկու հազար հատ օրինակներ այնքան լաւ որքան տասն օրինակներ, և վերջինը պիտի ըլլայ առաջնոյն չափ փայլուն:

3. ՊԱՐԶՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏԵՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. —Մատիտով գրել գիտցող ամեն մարդ կրնայ նաեւ գրիչով գրել: Տղայ մ'իսկ կրնայ օրինակներն առնել: [illegible] մեքենականութիւն մը չի կայ որ աւրուի:

4. ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Ընդօրինակիչ գործիին պահպանումն աւելի աժան կ'ըլլայ քան ուրիշ միջոցի մը («Ժէլաթինի» գրիթէ կէսն): Իւրաքանչիւր գործիքի հետ բաւական նիւթ կայ՝ վեց ամիս գործածելու համար (շաբաթն անգամ մը աշխատելով):

5. ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ. —Բնագիրն այնքան շուտ կարելի է գրել որքան մատիտով (թանձր մելանի հետ մաքառելու պէտք չկայ) և գրութիւնը յիմնալուն պէս՝ օրինակներուն կարելի է սկսիլ: Թանաքուած գլանաձեւ ճախարակ մը մաքուր և ճշտ տպագրութիւն մը կ'արտադրէ: Ժամուան մը մէջ 600 օրինակ կարելի է հանել: Պզտիկ ծաւալով շրջաբերական մը կրնայ գրուիլ և կէս ժամուան մէջ 200 օրինակներ ունենալ:

6. ՑԱՒԵԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ. —Կարելի է երկար ատեն բնագիրը մէկ կողմ թողուլ, և յետոյ ուզուածին չափ օրինակներ հանել անկից.

7. ՍԽԱԼՆԵՐՆ ՈՒՂՂԵԼ. —Որ և է սխալ մը կարելի է ուղղել պարզապէս փթամատով քերթելով ջնջուելիք խօսքերը և անոնց տեղ գրելով ուղղուած խօսքերը:

Այս միջոց անպատեհութիւններէ զերծ է, զորս ունին ուրիշ գրութիւններ: 2284

Այս հաշակաւոր ընդօրինակիչ գործիին Կ. Պոլսոյ վաճառողն է ԷՏՄՈՆՏ ԳԱՌՈՒԱՆԱ

Անգլիական ընդհանուր մթերանոց Վօյվօտա, պահականոցին քով, կայսրան Թրամուէյից: 95 և 97

ԼԻՒՆԻՕՆ L'UNION

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
Հաստատեալ ի Փարիզ, իւր կեդրոնավայրն, Պանք փողոց, 15
ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1828ԻՆ

Դրամագլուխը	Ֆր.	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	6,700,000
Գանձելի ապահովագին (Բուփ)	»	63,770,000
1890ին հասոյթք	»	15,000,000
Հրդեհի վնասուց վճարուած	»	160,570,000

Պ. Պ.
Ա. Տ'ԷՅԹԱԼ, Նախկին երեսփոխան, Նախկին վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, Նախագահ Փառիսայի Հարաւային Երկաթուղւոյ ընկերութեան, ՆԱԽԱԳԱՀ
Ս. ՄԱԼԷ, Մալէ եղբարց Դրամատունէն, Նախագահ Բարի-Լիոն-Միջերկրական» երկաթուղւոյ ընկերութեան, Նախագահ Օսմ. կայս. պանքայի, ԴԵՐ-ՆԱԽԱԳԱՀ ԻՒՆԻՕՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ.
Թ. ՕՏԷՆ, Նախկին դրամատէր, Նախագահ Վիէյլ Մոնթանեի և Էբինայի ածխահանքաց ընկերութեան:
Ս. ՀԻՒՐՍԷԼ, Նախագահ Մէլիւզինի Ծովային Ապահովագրական ընկերութեան.

Պ. Պ.
Ս. ՃԷՅՄԸՐՆ, Հօթինկէր և Ընկ. դրամատեարց տունէն,
Ֆ. ՄԻՇԷ, Նախկին Նախագահ Սէնի Առեւտրական Դատարանին, վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, վարիչ Փառիսայի Հիւսիսային Երկաթուղւոյն.
Հ. ՄԻՐԱՊՕ, Միրապօ Բաքար, Բիւրաբի և Ընկ. դրամատեարց տունէն.
Ա. ԹԻՒՐՆԷՅՍԸՆ, Լիոնի երկաթուղեաց Ընկերութեան վարիչ:
Ա. ՎԻԷՐՆ, Վիէրն և Ընկ. դրամատեարց տունէն, վարիչ Ֆրանսական պանքայի, տեսուչ Փառիսայի Հիւսիսային երկաթուղեաց ընկերութեան, վարիչ Օսմ. պանքային:

ՀՐԴԵՀԻ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ) Պ. Պ. Շ. ՌԼԸ ՌՈՊԸՐ. Նախկին պետական խորհրդական, ՏՆՕՐԷՆ
Պօլ Ժ. ՍԸՌԻՋ, Նախկին ելմտական քննիչ, ԴԵՐ-ՏՆՕՐԷՆ

ԿԵՆԱՑ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ) Պ. Պ. ԱԼՊԵՐ ՖՈՌ. Տնօրէն
ԷՕԺԷՆ ԼԸ ՍԷՆ, Դեր-Տնօրէն

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1829ԻՆ

Դրամագլուխը	Ֆր.	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	93,8
Կենաց համար վճարուած	»	59,000,000
Ապահովագրեալ գումարը	»	243,580,000

Ընկերութեան դրամատեարք ի Կ. Պոլիս. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Մասնաւոր Տնօրէնն Կ. Պոլսոյ, **ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ**, Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, Քամանտօ Պանգայի դիմաց, Երամեան խան, Թիւ 2